

hory

informační bulletin

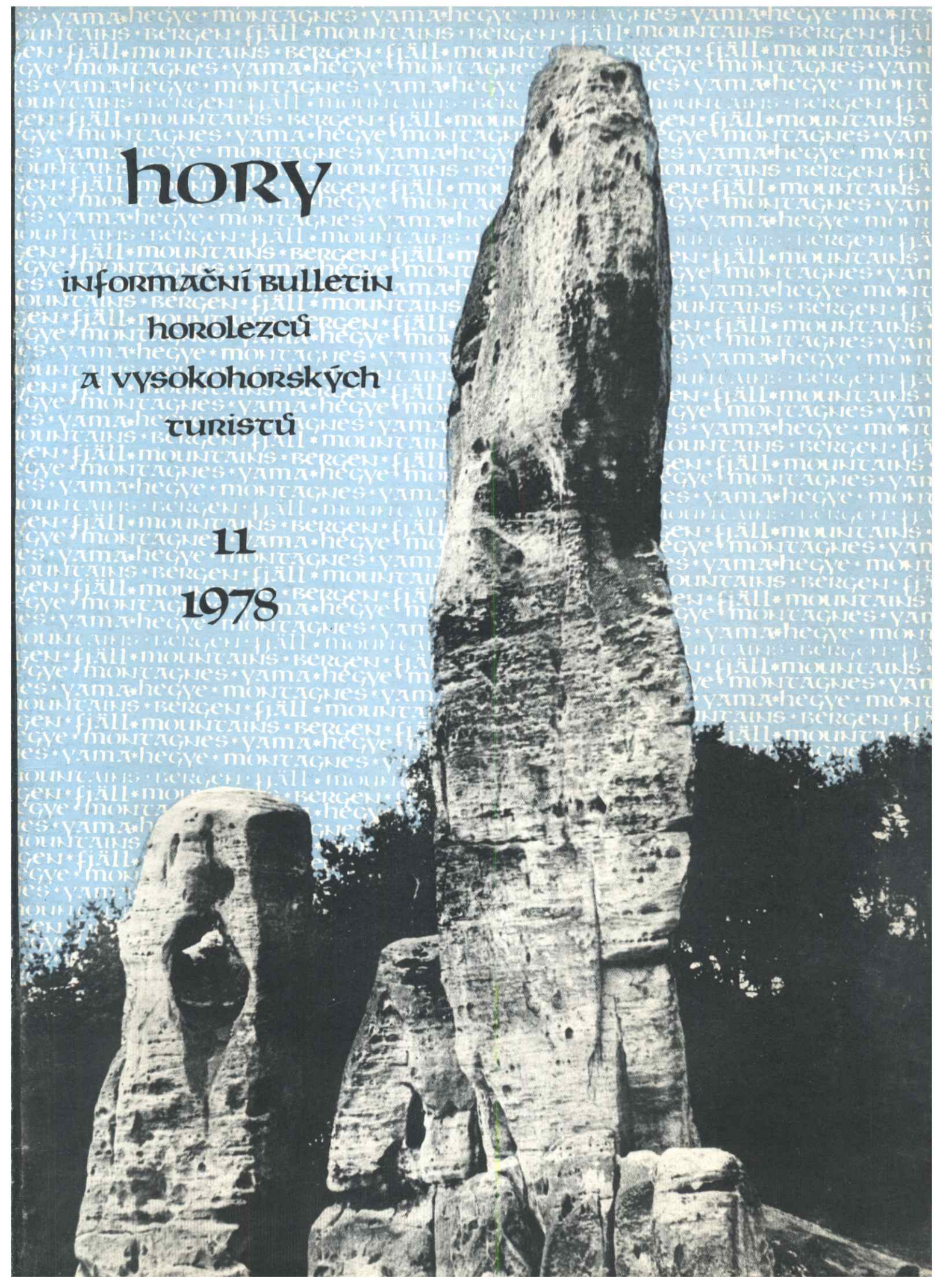
horolezců

a vysokohorských

turistů

11

1978

MIRKA KULHANKOVÁ

SKÁLY

(horolezci Janu Procházkoví in memoriam)

Vzaly ti jaro
a všechny roční doby,
vzaly ti smích,
jenž cizí rány hojil,
vzaly ti píseň
potoků a skřiváneků,
vzaly ti vůni
dívčích copánků,
vzaly ti radost
ze šumení stromů,
vzaly ti
i to slůvko – domů.
Všechno,
co dřív ti s láskou daly,
to všechno
v mžiku zpět si vzaly . . .
Zůstaly strnulé ty skály
nad sestupnou křivkou
tvého hlasu.
Jen výkřik na rozloučenou
se do kamene vryl . . .
Zůstaly tak samy –
s výčitkou svědomí
na vráskách času.

HORY

11 * 1978

Vydávají metodické a politicko-výchovné komise
HO TJ SLAVIA VŠ Praha
HO TJ Břevnov
HO TJ Sportovní stavby
HS MV ČSTV Praha
pro svoji vnitřní potřebu.

Povoleno usnesením politicko-výchovné komise
HS MV ČSTV Praha, usnesením politicko-výchovné
komise TJ SLAVIA VŠ Praha a TJ Břevnov.

Rukopis odevzdán do tisku 1.11. 1978

Rediguje: Ivan Boháček
Kvasnicova 1498
14946 Praha 4 - Opatov
Grafická úprava: Jiří Kráčalík
Mensíkova 6
71600 Ostrava - Radvanice
Distribuci bulletinu zajišťuje:
MUDr. Olga Kohoutová
Nad Kazankou 26
17000 Praha 7

OBSAH :

Ing Josef Jurák : 1978 - rok velkých horolezeckých výročí	2
Ing V. Kazimour : Tři muži na horách	3
Na nepálském seznamu 47 nových vrcholů	4
T. Solicki : O vklíněncích	5
J. Rakoncaj : Kalanka (6931 m)	7
R. Messner : Kibo - "Breach Wall" (5895 m)	9
K. Lukan : Wilde Gesellen, vom	10
C. Bonnington : První alpeké léto - na Eigeru ..	14
Gipfelsturm im Karakorum	16
??? : Jak vznikli horolezci	19
Ing Z. Kropáček : Jiří Šlégl in memoriam	20
V. Slouka : Franta Chlumský	21
Drobné zprávy, informace	21
P. Stříbrný : Anglo-švýcarská expedice do Zagrosu 1976	23

O B Á L K A

1. strana : Hlavatá skála a Válečník
foto Evžen Hilar
2. strana : Janu Procházce in memoriam
foto Vladimír Procházka Jr
3. strana : vodopád Stigfossen (Isterdal, Norsko)
foto Vladimír Procházka Jr
4. strana : zimní motiv
foto Jiří Kráčalík

Na přípravě tohoto čísla kromě autorů a překladatelů
spolupracovali:
L. Baborová, I. Čálková, J. Dolanský, M. Doležal,
Ing. J. Heráf, Ing. J. Foltánek, M. Hrobařová, Ing.
J. Jakeš, Ing. J. Jurák, S. Klímová, H. Kráčalíková,
A. Perná, V. Procházka Jr., J. Skandera, Ing. I. Ve-
selý, JUDr. M. Vítek, V. Zdrubecký.

1978 - ROK VELKÝCH HOROLEZECKÝCH VÝROČÍ

Po staletí působí hory na člověka magickou přitažlivou silou. O nejstarších výstupech na hory nevíme nic. První výstup na Etnu byl uskutečněn zřejmě začátkem našeho letopočtu. U Hallstattu byla v hro - bech z doby 400 let př. n. letopočtem nalezena čtyř - hrotá stoupací železa. Fudžijama byla podle tradice poprvé zlezena v roce 633 n. l. Jihoameričtí Indiáni zlezi přibližně mezi lety 1200 až 1500 vysoké sopky v Puna de Atacama, např. Lillillaco (6723 m), horu která má nejvyšší sněžnou čáru na světě (kolem 6700 m), dnes hraniční vrchol mezi Argentinou a Chile.

Bez ohledu na tyto opravdu vzdálené a exaktně nedoložené činy a data je rok 1978 rokem řady přesně doložených horolezeckých jubileí, kulatých výročí markantních alpinistických událostí.

Před 200 lety, 26. srpna 1778, vystoupil Althamer - ský lékař L. Willonitzer spolu s lovcem kamzíků Rosithem a havíři M. Kosem a L. Koroshezem na Triglav (2863 m). Tímto nejvyšším vrcholem Julských Alp byl dosažen první významný vrchol východních Alp, osm let před západalpským Montblankem. Tento čin můžeme označit jako historický základní kámen východoalp - ského alpinismu. Od "dobrodružného vědce a ho - rolezce Balthasara Haqueta, Willonitzerova kolegy v povolání a společníka na druhém výstupu na Triglav o rok později, jsou tradována slova, že vystupoval na hory z "radosti ze stoupaní a širokého pohledu zho - ra". Důkaz, že už tehdy nešlo bezpodmínečně o vůdu, nýbrž o samo horolezectví.

Před sto lety, v roce založení renomovaného Ra - kouského alpského klubu, byl 12. srpna 1878 poprvé pře - lezen až na vrchol Bianco - rat na Piz Bernina (4049 m). Berlínský horolezec Paul Gassefeldt zdolal se svými švýcarskými vůdci H. Grassem a J. Grossem také těžký úsek mezi Piz Bianco a hlavním vrcholem, který byl od prvovýstupců dlouhého firmového ostří před dvěma lety ohodnocen jako nepřekonatelný. Ještě dnes platí Bianco - rat za jeden z nejvýznamnějších alpských ledových hřebenu. Z jeho pověstí obávaného podniku však mnoho nezbylo. Přesto musíme s největší úctou poukázat na náročné výstupy ve firmu a ledu, které byly v té době pře - lezeny. Ve skále nebylo tehdy nic těžšího lezeno.

Od doby před 75 lety - 1903 - se začalo povážlivě dále rozvíjet také skalní lezení. V Alpách i v expedi - čním horolezectví, které zasáhlo všechny velkové - svéta, došlo k pozoruhodným úspěchům. Vzniká prvový -

stup na obtížný jižní vrchol Ušby (4698m) na Kavkaze 26. července 1903 A.Schulce, O. Schuatera, R. Helbi - ga, F. Reicherta a A. Webera. Od 10. do 14. srpna téhož roku se podařil G. Leuschovi, H. Pfannovi a L. Distelovi první přechod Ušby s prvovýstupem na se - verní vrchol (4694 m).

Před 50 lety, 1928, se vyskytly lezecké túry, které ještě dnes jsou oceněny jako "extrémní". Jako jeden ve své době "nejdelší a nejtěžší výstup" na - cházíme v průvodci po Dolomitech tzv. Cestu mládí, která vede v ideální linii severní stěnou sextenského Eisneru. Hans Steger a Paula Wiesingerová otevře - li tuto cestu 10. a 11. září 1928. Ve stejném roce byl "nejtěžší bolivijský vrchol", 6550 m vysoký Il - lampu v Cordillera Real, dostoupen E. Heinem, H. Hörtnagelem, A. Horeschowským a H. Pfannem, právě tak jako 7134 m vysoká pamírská hora Pik Lenin (dří - ve Pik Kaufmann) E. Allweinem, E. Schneiderem a K. Wienem.

Před 40 lety - 1938 - byly rozřešeny hned tři velké alpské problémy: od 21. do 24. července sever - ní stěna Eigeru (3970 m) německo - rakouským družstvem A. Heckmair, L. Vörg, H. Harrer a F. Kasperek. 31. července severní stěna Les Courtes (3856 m) Francou - zy C. Cornazem a R. Matheyem a od 4. do 6. srpna Walkerův pilíř na Grandes Jorasses (4208 m) Italy R. Cassinem, G. Espositem a U. Tizzoniem. Ještě dnes ne - ztratily tyto velké túry svou pověst. U Eigeru domi - nuje délka cesty a objektivní nebezpečí, u Walkerova pilíře technické obtíže a jeho krása. Stěna Les Courtes platí jako dříve za nejtěžší čistě ledovou túru ve skupině Montblanku.

Před 30 lety - 1948 - se podařil Švýcarům O. Ge - rechtovi, H. Hussovi a E. Meierovi 28. a 29. března první zimní přechod Peutereyského hřebene na Mont - blank (4807 m), což je jeden z nejstarších velkých zcela zimních průstupů.

Před 25 lety - 1953 - došlo ke dvěma skvělým či - nům v expedičním horolezectví - prvovýstupům na hi - malájské obry Mont Everest (8848 m) a Nanga Parbat (8125 m).

Před 20 lety, od 6. do 10. července 1958, se po - dařil družstvu B. Hasse, D. Brandler, J. Lehne a S. Löw prvovýstup dirrettissimou severní stěny Cima Grande v sextenských Dolomitech. Se svou přirozenou elegancí ve vedení směru a extrémními nároky na vol -

né lezení i lezení s umělými pomůckami platila a platí tato cesta za vrchol alpské myšlenky direttissimi. Ti, co jí poprvé zopakovali, mluvili tehdy o nejtěžší skalní tůře v Alpách.

Před 10 lety - 1968 - uskutečnil Ital Alessandro Gogna 8. srpna první sólový výstup Walkerovým pilířem. 22. srpna se podařil sólový výstup severní stěnou Les Courtes Kurtu Hofmannovi ze Stuttgartu. Rakušan Leo Schläpfer uskutečnil první sólový výstup diagonálou severní stěny Dachlu v Gesäuse (rakouské severní vápencové Alpy). Extrémně obtížné samotářské výstupy, nejriskantnější a nejproblematičtější forma lezeckého sportu, má starou tradici a lidé se do ní stále pouští. Že je při tom velké nebezpečí pádu, se rozumí samo sebou, a každý by to měl kriticky zvážit.

(Podle Alpinismu 9/78 zpracoval Josef Jurák)

ING. VÍTĚSLAV KAZIMOUR

Tři muži na horách

Místo a doba děje: Tatry srpen 1978, dolina u Zeleného plesa

Účinkující: Ferry, Jiří a Vašek

Charakteristiky: Ferry je mladý muž svalnaté postavy zvící tak 90 kg živé váhy, Jiří se vyznačuje dlouhou a hubenou postavou s bujným vousem a o Vaškově se dá říci, že má téměř nekonečnou trpělivost, jak vysvitne později.

Opona je zvednuta, děj je rozehrán. Je pondělí, čtyři hodiny ráno. Na základě vykouknutí ze stanu se vedoucí zájezdu utvrzuje ve svém včerejším rozhodnutí. Nejde dneska nikam a čeká, jak se vyvine počasí. Důvod je prostý, večer bylo počasí nevalné, na tůře občas promokli, občas zasněžili a dnes to vypadá pokud možno ještě hůř. A na to, aby lítal někde po horách v dešti, se už cítí trochu starý.

Naproti tomu Ferry, Jiří a Vašek, nezdolní optimisté, vyrážejí. Jejich cílem je Malý Kolový štít Pochylného cestou - klas. VI. - A 3, čas 5 hodin. Šel

prostě pokrčí rameny a zalezne zpět do spacáku. O počasí přes den se dá říci, že potvrzuje odhadnutou předpověď. Každou chvíli dešť a zima. Zarážející je jedině tvrzení lidí, kteří se vracejí shora, že o nějakém větším dešti nevědí.

V pozdní odpoledne, spíše v podvečer, se začínají ti dole v táboře zajímat o osud trojice ve stěně. Zpovídají dvojky, které docházejí do tábora, zdali je viděli. A tu nastávají první starosti a tvoří se první vrásky na čele. Vzájemné výpovědi si evidentně silně odporují. Podle výpovědi jedné dvojice byli uprostřed stěny asi v jednu hodinu odpoledne. Podle jiné byli tamtéž, či spíše o něco níže, asi o půl šesté.

A nastává čekání. Slaní nebo přelezou? Čekání. Nic se neděje. Padla tma. Nic se neděje. Pozůstali podnikají exkurzi do stanů a vychází najevo, že Jirka si baterku nevezl, a ve Ferryho a Vaškově stanu nalézají napřed jednu a pak i druhou čelovku. Všechno je jasné, čeká je pěkně studený bivak; protože se dá těžko předpokládat, že sestoupí za tmy bez baterky. Pokud ovšem nenastala ještě horší eventualita. A pro tuto možnost se na ráno organizuje záchranná výprava dle obvyklé rutiny vedoucího zájezdu.

Nicméně když výše jmenovaný kráčí kolem desáté hodiny ze stanu do ústraní za účelem ukončení finální etapy metabolismu organismu, zaslechne hovor o nějaké skobě, která byla zatlučena za lupen, a vidí tři temné postavy, jak míří ke stanům.

Celá historie z nich vylézá na světlo boží pouze po kusech, napřeskátku a zmateně, a to částečně ještě večer a pak celý následující den. Přesto však za pomoci dedukčních metod se podařilo dát dohromady následující fakta:

- cestu nedolezli a slanili,
- přelezli první ze dvou klíčových délek a při slanění v ní zanechali fixní lano s tím, že si den odpočinou a do stěny se vrátí,
- Ferry na této délce dvakrát vypadl (zřejmě se skobou), při prvním pádu prý prohlásil: "To nic, to je jen pracovní pád", a bujaře vyrazil znovu do stěny,
- na bujarost po druhém pádu nějak už řeč nepřišla, ale podle určitých náznaků lze soudit že poté na špici střídal Jirka,
- Vašek na tomto výstupu spáchal zřejmě jeden z oddílových rekordů, protože strávil nepřetržitě na jednom štandu sedm hodin,
- všechny výpovědi svědků byly správné, i když se to zdálo být neuvěřitelné.

Druhý den vypuklo krásné slunné počasí a tři borci odpočívají. Ostatně tato filosofie má něco do sebe a v poslední době se dost šíří. Ve špatném počasí se má lézt a v pěkném odpočívát. Co také ve stanu, když práší, a naproti tomu na slunci se tak pěkně le-

ží. Následující den v pět hodin ráno tři hrdinové vyrazí opět směr Malý Kolový štít, Pochylého cesta a mizí ve stěně. Tentokrát jsou kontrolováni osobně vedoucím a jsou viděni kolem půl jedné v druhé klíčové délce na spodním okraji šestkové plotny.

Dole zatím plyne čas a konečně po šesté hodině tři výtečníci dorážejí. Cestu přelezli úspěšně, tento den již jenom s jedním pádem (to zase Jirka si zaláhal) a jedním zablouděním. Zabloudění v šestkové plotně se normálně zdá být vyloučeno, protože tam těch možností kudy projít, není zrovna na výběr, ale zřejmě je to možné. Jinak po návratu Jiří téměř s nábožným výrazem ukazoval smyčku, kterou s sebou nosí jako prusíkovací a která ho chytila.

A již hned večer tábor vyslechl první teorie o tom, že když se odečtou ztrátové časy a to i ono, tak že to vlastně vylezli za devět hodin.

NA NEPÁLSKÉM SEZNAMU 47 NOVÝCH VRCHOLŮ

Nepálská vláda přidala 47 nových vrcholů k seznamu vrcholů vhodných k lezení. Jsou to Gyachungkang, Omi Kangri, Chamlang, the Ganesh Himal group, Gaurishankar, Nilgiri a velmi krásné vrcholy v oblasti Khumbu - Baruntse, Thamserku, Kangtega, Numbur a Ama Dablam.

Nové vrcholy jsou rozděleny do čtyř kategorií podle typu lezců, pro něž jsou vhodné.

První skupina je určena pouze pro nepálské expedice.

Druhá skupina je přístupná zahraničním expedicím, pokud se již uskutečnily nepálské expedice, nebo expedicím s nepálskými členy asi čtvrtina až třetina členů expedice by měli být příslušníci Nepálu, aby se vyhovělo požadavkům).

Ve třetí skupině jsou přímé dodatky k současnému expedičnímu seznamu.

Čtvrtá skupina je určena pro turisty k lezení a cestování o prázdninách. Na tuto poslední skupinu se budou vztahovat předpisy nařízení, které oznámí Nepálské horolezecké sdružení (Nepal Mountaineering Association). Donedávka ustanovení nejsou a nebudou v platnosti před podzimem 1971. Avšak předpisy budou zřejmě vyžadovat registraci a povolení od Nepálského horolezeckého sdružení (N.M.A.). Bude nutno předložit plán a zaplatit poplatek asi 50 US dolarů na osobu. Kromě toho bude třeba výlety předem smluvit u turistické expediční kanceláře registrované u N.M.A., která bude sloužit také jako

agentura a zajistí pro každou skupinu sírdara, kuchaře a spojovacího důstojníka. Tato ustanovení nejsou ještě sepsána, ale lze očekávat, že těžká ruka byrokracie dopadne na Nepál stejně, jako se to stalo v oblastech západních Himalájí, a výsledkem budou zmatky, omezení a výdaje.

Úplný seznam nových vrcholů uvádíme níže. Žádosti o turistiku na vrcholy uvedené v seznamu podávejte na N.M.A., systém rezervací bude přiložen. Co se týče všech ostatních vrcholů, měl by být dodržován tento postup.

<u>Skupina 1</u>		"Pang"	7 646 m
Nala Kankar	6 452 m	Fillichho	7 132 m
Changla	6 715 m	Nilgiri North	7 061 m
Ganja Himal	7 193 m	Nilgiri Central	6 940 m
Khrikuti	6 720 m	Nilgiri South	6 838 m
Chamar	7 176 m	Kanguru	7 010 m
Dorje Lakpa	6 969 m	Ama Dablam	6 855 m
Kerulung	6 681 m		
Gyachungkang	7 921 m	<u>Skupina 4</u>	
Omi Kangri	7 921 m	Island Peak	6 153 m
Jongsang	7 472 m	Paldor Peak	5 894 m
		Tent Peak	5 499 m
<u>Skupina 2</u>		Hiunchuli	6 336 m
Ganesh Himal I	7 491 m	Fluted Peak	6 390 m
Ganesh Himal II	7 150 m	Randung	6 021 m
Ganesh Himal III	7 132 m	Pharchamo	6 282 m
Ganesh Himal IV	7 191 m	Mera Peak	6 431 m
Ganesh Himal V	6 849 m	Mera Peak	5 819 m
Gaurishankar	7 149 m	Kusum Kangru	6 368 m
Kangtang, Baruntse	7 340 m	Gangja La Chuli	5 805 m
		Lokhalde	5 805 m
<u>Skupina 3</u>		Mardi Himal	5 555 m
Baruntse	7 310 m	Lobuje	6 118 m
Thamserku	6 907 m	Kangde	6 193 m
Kangtega	7 113 m	Pisang	6 090 m
Numbur	6 840 m	Mulu West	6 630 m
		Mulu East	6 200 m

Podle MOUNTAIN 60/78 přeložil Ing J.Hanzálek

THE
WHITE
TOWER
•
BÍLÁ
VEŽ

TADEUSZ SOLICKI

O VKLÍNĚNÍCÍCH

Podle Tatarniku 1.77 volně přeložili a upravili

Ing. J.Krtek a J.Perný

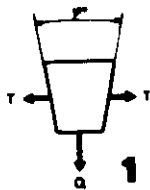
REZUMÉ ZAJIŠŤOVACÍCH PRŮBĚHŮ

Některé kontroly jakosti fy Equipment Incorporated, Dal Magnusson, provedl zajišťovací pokusy, jejichž cílem bylo zjištění pevnosti zajišťovacích bodů, mimo jiné u vklíněnců.

Nasazující vklíněnce do spár bývají podle zkušeností hodnotěny zajištěním, trdí-li si na. Na tento hodnocení se podílí řada parametrů: způsob nasazení vklíněnce, typ spáry, druh skály, pevnost smyčky, smyčky, ocelového lanka atd.). Magnusson provedl pokusy, při nichž budoval jističní u vklíněnců v přír. různých podmínkách a určoval je. U těchto pokusů vyplývá řada praktických závěrů. Obecně platí, že správné nasazení vklíněnce, správné smyčky s pevností adekvátní pevnosti lana, nadruží bezpečné ráz i po dlouhém pádu. Ve většině Magnussonových pokusů bylo zjištěno, že správné nasazení vklíněnce v terénu výsledkem pokusů. Vklíněnce nasazené do spár se charakterizují se středně nadruží značné velké síly a naopak nasazené v r. středně nadruží se spárách vypadávaly při nevelkých zatíženích. Jako úspěšné se však ukázaly i případy, kdy zjištěná zajištění byla s. patrně st. Při několika případech vypadl vklíněnce zcela správně nasazený i se sousedními skalními dílky vytrženými ze spáry. Přičinami bylo vedle action - r. středně nadruží zajištění - působení rozkladu sil na klínu.

Každý, kdo někdy šel po skále, ví, že skála vyvoluje značné rázové síly. Každé natáčení do spáry má analogické síly, jak je to u vklíněnců.

Velké síly vystupují z každého zatížení buď pádem lezce nebo vahou jeho těla, např. stojí-li v ledovku. Velikost těchto sil je dle značná, rázová hlavně na úhlu mezi bodními stranami vklíněnce, které se dle kládí spáry (viz obr. 1). Máme-li tedy - tím větší rázové síly.

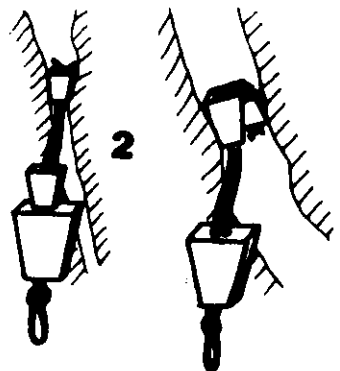

Velikost rázové síly při statickém zatížení, síly působící při ráz. je značně vyšší. Dostáváme se k základnímu ráz v případě rázové síly. Každé natáčení k pevnosti lana není velkým kritickým, jak již bylo řečeno u vklíněnce s úhlem střed. Rázové rázové síly v velikosti 1000 kg. Taková síla může způsobit porušení rozkladu i velkých skalních bloků.

Tráme se k příkladu skoby - jestliže spára není stabilní, pozná to lezec již po dvou, třech úderech kladiva. V případě vklíněnce něco takového udělat nemůže. Podle toho je třeba používat vklíněnce ve spárách plně důvěryhodných. V nepevném terénu se zdají být bezpečnější skoby.

Z Magnussonových pokusů vyplývá též, že vklíněnce s krátkou či tuhou smyčkou vypadávají značně snáz. Podobně je tomu u speciálních skob, do kterých je třeba dávat delší smyčky, nesprávné je zapínání karabiny přímo do skoby.

Nakonec potěšující poznatek. Při všech Magnussonových pokusech vklíněnce (pokud nevypadly nebo se nepřetrhla smyčka) vykazaly pevnost značně vyšší, než udává výrobce. Pokračujeme-li v úvahách na téma vklíněnce, povšimněme si širokých možností, které dává používání jejich vzájemné kombinace. V Americe a také Británii se rozšiřuje používání tří či čtyř jednancovitých vklíněnců na společné smyčce, nejlépe z pevného popruhu (viz obr. 2). Velké služby prokáží zvláště u spár s proměnnou šířkou. Je možno každou z velikostí vklíněnců použít zvlášť nebo vklínit jich do spáry více najednou, což je přes zdání pevné a vyhovuje pravidlům jističní.

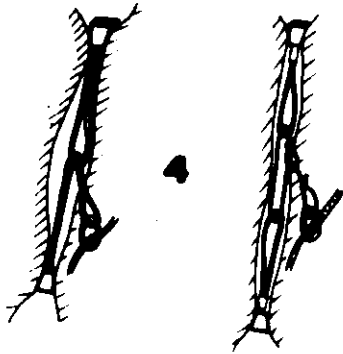

Podrobné spáry, málo využívané k zakládání vklíněnců, dávají rovněž možnost vytvářet velmi bezpečného stanoviště. Příkladem může být obr. 3. Podmínkou je použití pevné smyčky, spojující se elementy. Síly si přenášené jsou značné. A jak se zajišťit proti vypadnutí vklíněnců ze svislé spáry? Pohyb lana často způsobí jejich vyklínění, což se týká zvláště slabě zakládajících vklíněnců se smyčkou z ocelového lanka.

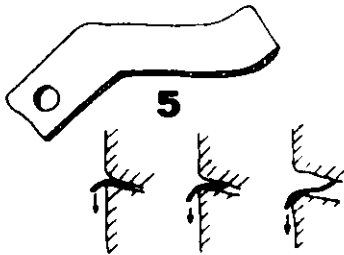
Je-li profil spáry příznivý, je možno použít kombinace dvou jednotek, jak ukazuje obr. 4. Je-li alespoň jedna smyčka poddajná, postačí protáhnout spodní smyčku smyčkou horní, jsou-li obě tuhé, je zapotřebí použít spojovací smyčky. Tzv. selkový ruzus se zde ptá, není-li použití takovýchto kombinací

strátou času a není-li lepší použít skoby vklíněnoc má však většinou značně větší pevnost - pozn. přehled.).

Američtí lezci, známí vynálezci, kteří patentovali do svého arzenálu skobu nové modely, tzv. "vertical wedge", vynášející principu páky (obr. 4), který může být použit ve spárách 1 - 4 cm širokých. Jeho tvar je takolik jednoduchý, že může být vyráběn soupomocí s průhlednou ocelí nebo kvalitního duralu (např. 1A 71 s velkou příměstí).

Kde jsou ty zlaté časy, kdy bylo možno vyrábět dleker se dvěma jednoduchými skobami a kanonem místo kladiva ....

SUCHÉ SKÁLY

foto Chroust

Josef Rakoncaj

KALANKA /6931 m/

VÝSTUP ROKU 1977

V roce 1977 se severočeskí horolezci vypravili na Kalanku (6931 m), ležící v indické Himaláji. Těm patnáctičlenná výprava pod vedením Bratřiška Brnata se přepravila z naší vlasti do cílového státu Indie a zpět dvěma nákladními vozy (vlak KTM B a vlak 190.05). Těmto tvořili jak zdatní organizátoři, tak horolezci - reprezentanti, kteří patří ke několik let v našem horolezectví ke špičce.

Výšlezný cíl - prvovýstup téměř 2000 m vysokou severní stěnou Kalanky - byl reprezentanty chápán jako další krok ve vývoji jejich reprezentační činnosti a též jako odpověď na to, zda jde i u nás zdolat těžkou himalájskou stěnu s malým počtem lidí. Výstup takovouto stěnou a takovým stylem nebyl u nás ještě realizován. Ve strmosti a technických těžkostech severní stěna Kalanky překonává i JZ pilíř páté nejvyšší hory Makalu (8481 m), který zdolala prvovýstupem československá expedice "Makalu 76". Podle zahraniční odezvy patří tento výstup k nejhodnotnějším v československé horolezecké historii.

V zahraničí Sověti na Pamiru a Britové, Japonci a Rakušané v Himalájích prosazují směr lehkých expedic s malým počtem velice ambiciózních horolezců. Tyto výpravy vystupují na vrcholy strmými a technicky náročnými prvovýstupy, které sněsou porovnání s nejtěžšími výstupy v Alpách. Malé výpravy tohoto typu jsou organizačně lépe ovladatelné a operativnější. Nevyžadují též tak velkou společenskou finanční zátěž jako klasické expedice.

Jaroslav Hons, Ladislav Jón a Richard Kašťák, který byl po zranění vystřídán Miroslavem Uhlířem, a reprezentanti Jiří Janiš a Josef Rakoncaj byli duchovními otci při plánování výstupu severní stěnou Kalanky. Těchto pět přeměnilo svoje plány ve skutečnost. Dva z nich, Josef Rakoncaj a Ladislav Jón, vystoupili 20. září 1977 na vrchol a tím dokončili usilovnou dvouletou práci všech.

Výstup na Kalanku komentuje Josef Rakoncaj následujícím článkem:

Pomalou dolézáme po fixních lanech do sedla mezi Changabangem a Baghini Peakem. Dnes už uvidíme svoji stěnu. Před dvěma dny tomu tak nebylo. Byla mlha, padal sníh a vidět bylo sotva na 40 metrů. Jumarování ve výšce 5500 m není nedělní rodinná procházka. Každý zachovává rytmus postupu, který mu nejlépe vyhovuje, aby se co nejméně unavil. Každý nese batoh s obsahem, který je potřebný pro založení tábora pod stěnou. Tábor v pořadí druhý. Ještě posledních 10 metrů a už stojím na předělu severní a jižní doliny. První pohled letí k tomu, co nás sem nejvíce přitahovalo - k severní stěně Kalanky. Je

to ve spojení se severní stěnou Changabangu gigantická, téměř 2000 metrů široká skálo-ledová zeď.

Teď teprve chápou výrok Angličana Boardmana: "Pohled letí na fascinující ledovou stěnu Kalanky spojenou se žulovou stěnou Changabangu, která by byla tvrdým oříškem i pro brigádu yosemitských techniků s magnéziem". Boardman rok před námi zdolal za 25 dní fantastický, 1650 metrů vysoký hřeben západního Changabangu s Joe Taskerem.

Jarda Hons k tomu dodává: "K vylezení této stěny jsou potřeba dvě kolečka expanzivních skob a pak by se o tom dalo uvažovat".

Jón má skeptičtější názor: "Jestli budete chtít lézt, tak já vám budu maximálně dělat nosiče přes sedlo".

Názory Ríši Kašťáka odpovídají naší generaci mladých výborných lezců.

Já s Jirkou Janíšem porovnáváme stěnu Kalanky a Changabangu se stěnou Trollů v Norsku. Je to nejvyšší žulová stěna v Evropě, měřící 2000 metrů. V minulém roce jsme ji zdolali v zimě. Ve strmosti nemá asi stěna Trollů konkurenci, ale stěna, na kterou hledíme, je o 5000 metrů výše položena a těžkosti umocňuje nedostatek kyslíku. To, co vidíme, je jedolitá ohromná žulová plotna, přecházející vlevo ve strmé ledové zrcadlo. Fascinuje nás, že něco takového může existovat v tak vysokých horách. Prístup stěnou a dosažení vrcholu, to by byl světový úspěch. Pronikli bychom i v tomto směru mezi světovou špičku. Vystoupit na himalájský vrchol technicky velice obtížnou cestou - to je nyní světový směr v horolezectví.

Pomalou připravujeme lana a první z nás se spouští přes vislou skalní stěnou na druhou stranu sedla. Zakládá další a další lana. Má je ve strmém vodním ledu, obnaženém nedávnou stěnovou lavinou. Postupně se spouštíme všichni. Náhle za sebou slyšíme velice známý nepříjemný zvuk - hukot padajících kamenů. Všichni tři jsme přivázáni ke skobám v ledové stěně. Těžkost pohybu při sklýbání bude minimální. Kameny mají tvar katečkové pily. Jeden si vytral naši skupinu a velkými skoky se přitlačuje. Někomu přitisknutí ke stěně. Co víc může člověk v takové situaci udělat? Náhle se ozvala tupá rána a Jarda sykl bolestí. Na několik vteřin klesá a dostavuje se pořádný šok. Chvilku rychle pryč, než zase něco spadne. Zjišťujeme, že Ríši dostal též zásah. Bere si ho na starost Láda. Já s Jirkou podáváme Jardu léky na utišení bolesti. Zásah kamenem do ledě lopatky nevěští nic dobrého. Pomalu ho spouštíme na ledovec 100 metrů pod námi. Jirka nese svůj a Jardův batoh, spouští se na Jardu a odcházejí spolu na morénu, kde už stojí tábor s několika skobami na Říšu a Ládu. Společně spěšně budujeme na místě třetího tábora, kam dorážíme již za tmy. Lanu je pro přečunění kručná. Pomyšlení, že ráno budeme muset vyrazit zpět přes sedlo a sejít do základního tábora, vzbuzuje strach, ale Jarda s Ríšou se musí podrobit lékařskému vyšetření.

Jón vyřídíme. Jdeme s prázdnými batohy po včera zavěšených lanech na první metrovou stěnou do sedla. Kluci lédují, ale postupují jen naší větší pomocí. Úsek, z něhož včera spouštěli kameny lavina, obchádneme vpravo. Druhá strana sedla

je už pro zraněné příjemnější. Ve 14 hodin jsme v táboře č. 1 a v 17 hodin v základním táboře. Lékař výpravy Bohouš Karásek konstatuje, že Jarda má těžké pohmoždění levé lopatky a tím je na 14 dní vyřazen z činnosti, Ríša má zlomenou klíční kost a tím nezpůsobilost do konce pobytu. A tak jsme z původního pětičlenného družstva zbyli jen tři. Tvrdé konstatování.

Dva dny odpočíváme a pak vyrážíme zpět do tábora pod naší stěnou, kam docházíme pozdě večer. Další dva dny nosíme materiál a potraviny potřebné k výstupu. Transport materiálu zajišťují členové výpravy, kteří se vlastního výstupu nezúčastní. Pozorujeme stěnu, zjišťujeme její nejbezpečnější průstup, padání lavin a kamení. Nejvíce nás znepokojuje 150 m vysoký ledovcový odtrh nad našim plánovaným vstupem do stěny.

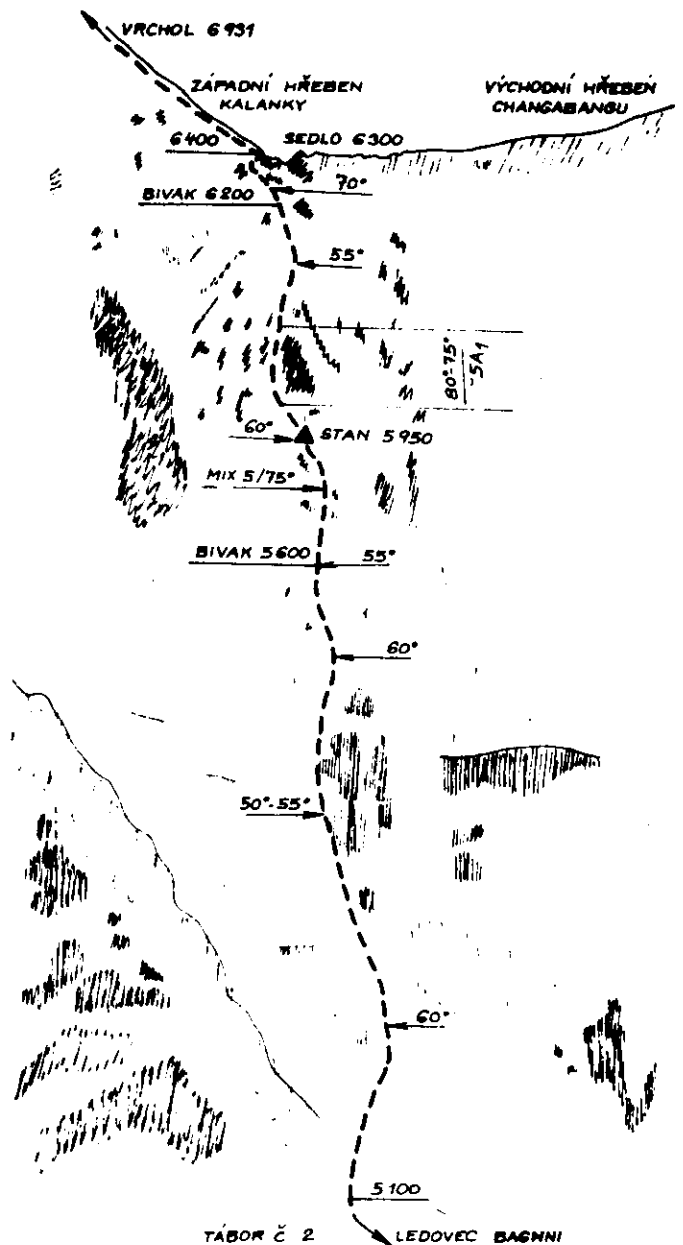
Třetí den vyrážíme do stěny a upevňujeme prvních 200 m fixního lana. Další dva dny sněží a tak na vlastní kůži pocítíme blízkost himalájské přírody. Vidíme přímo lavinový koncert. Následující dny naprosto nejsou vhodné lezecké podmínky. Nový sníh pomalu spadává ze stěny a tak opět pokračujeme ve výstupu, ale zklamání zjišťujeme, že v plánovaném směru nemůžeme postupovat pro akutní nebezpečí lavin. A tak máme den na to, abychom uvažovali, co dál. Rozhodujeme se pro přímý výstup severní stěnou Kalanka-Changabang, podél výrazného pilíře, který vyúsťuje nad sedlem Kalanka Sol. Průměrný sklon, jak jsme dodatečně zjistili, je 70° , s maximální strmostí 80° , což překonává severní stěnu Niperu.

Místo zraněných přičiní Míra Kříž, který nás doplňuje na čtyřčlenné družstvo. Opět začíná sněžit, ale nově vytyčený směr je tak strmý, že se zde neudrží tolik sněhu, aby se vytvořila lavina. Fixní lana jsou po třech dnech upevněna až do výšky 500 metrů, t.j. 700 metrů z celkové 1400 m vysoké stěny. Přichází Jarda Hons, který má záda již celkem v pořádku. Jeden den odpočíváme a připravujeme nástup celého pětičlenného družstva do stěny. Všechn potřebný materiál je zabalen do pěti batohů, vážících v průměru 15 kg.

Ráno 15. září vyrážíme. Za hodinu jsme u fixních lan a pomalu po nich po tupujeme. I poledne dopadáme jejich konce. Dále pokračujeme šedesátimetrovou skalní stěnou, pokrytou sněhovou kámarou, se sklonem 75° . Stěna má ledové valy lezení bez používání umělých pomůcek. Večer se spustíme 100 metrů níže do nouzového bivaku na ploštinách vysekávaných v ledu.

Následující den dosahujeme výšky 5000 m a ve výšce 5300 m stavíme ve strmém svahu jeden malý stan a závěsný bivakový vak. Tento nový tábor je téměř pod klíčovým místem výstupu - kolmo na skalní stěnu vysokou 100 m a pokrytá ledovým příkrovem. Sklon tohoto úseku je na několika místech až 90° . Fixní lana, která jsme používali v době prvního výstupu, nyní používáme na zafixování skalní stěny nad naším táborem. Lezení je náročné a vyžaduje maximální vytrvalost. Nebezpečí v výstupu v ledu. Téměř tři dny nám trvá, než přetáheme 100 m této překážky. Nejhorší je, že časný rozmráz je neprospěšný. Na čtyři dny, 23. září, má celá naše expedice opustit základní tábor. Je to podle donody s nosiči, kteří mají výpravu se zbylým materiálem dopravit zpět do údolí. A my jsme teprve 100 m pod vrcholem, v dost špatné záladě a dvacetistupňovým mrázem!

KALANKA SEVERNÍ STĚNA

16. září se rozhodujeme pro radikální řešení - zanechat používání fixních lan a pokusit se o vrchol v dvoučlenném družstvu. Po zdolání zbývajících 400 metrů skalní bariéry by to nemělo trvat déle než dva dny. Rozhodnutí padlo na Ládu Jóna a na mě. Ráno 17. září se sdělujeme do základního tábora a hned vyrážíme. Zbývajících kamarádi nám přejí úspěch a sestupují dolů. Jsme sami dva, ale lezení nás zatěžuje natolik, že nevnímáme okolí. Dost dramaticky přelézáme zbylých 80 m bariéry a dostáváme se do 300-metrového žlabu se sklonem 55° , který ohraničují dva metry vysoké sněhové zdi - dokonalá bo-

bová dráha. Svazujeme dvě 40 metrová lana na jedno 80 metrové a postupujeme na tuto výšku dost rychle. Jsme již nad hranicí 6100 metrů. S lezením končíme ve 20 hodin na 20 cm širokém sněhovém hřebínku, jediném místě, kde se dá alespoň sedět. Zde trávíme svoji již pátou noc ve stěně. Nalézáme do spacích pytlů a přes ně navlékáme silonový vak, který nás má ochránit před větrem a mrazem. Usnout nelze ani po dvojité dávce prášků na spaní. Jsme po nich jako opilí, malý prostor ve mně vzbuzuje deprese. Chci za každou cenu ven. Láda, známý svou flegmatickostí, mne uklidňuje a radí mi, ať se moc nepohybují. Zajištění je jen provizorní a on prý nechce se mnou spadnout těžce vydobytou stěnou zpět dolů.

Ráno lehce posnídáme a vyrazíme. Ledový žlab, který nás čeká, už pro nás není velkou překážkou ani se svým 70° strmým ledem. Máme jen tři ledovcové skoby, ale naštěstí se dá postup zajišťovat skalními skobami. Po pěti hodinách lezení dosahujeme ve výšce 6400 m hřebene, který vede na vrchol Kalanky. Z doliny slyšíme povyk kamarádů. Asi nás uviděli na hřebeni proti obloze. Bez váhání postupujeme po snadném hřebenu. V 15 hodin jsme na vrcholu ve výšce 6931 m a jsme spokojeni. Ještě vrcholové foto a pak už uháníme domů. Chceme přečkat noc pod stěnou ve výši 6950 m, kde máme postavené stany. Slavení se obešlo bez velkých problémů. Do stanu dorážím první v 19 hodin a za 45 minut dochází Láda s balíčkem smotaných lan. Rádiem dáváme zprávu o dosažení vrcholu. Poslední noc je již klidná a bez nervozity, stejně jako následující dny.

21. 9. docházíme do tábora č. 2, kde na nás čeká Olda Kopal a doktor Karásek, který nám dává posilující prostředky. Druhý den dosahujeme základního tábora, kde jsme bouřlivě přivítáni. Další den odchází celá výprava s nosiči do údolí a 29. 9. jsme tam, kde celá naše pouť do hor začala, ve vesnici Lata. A pak už jen 10 000 km auty zpět do vlasti.

KIBO - "Breach Wall" (5895 m)

REINHOLD MESSNER

Breach Wall je 1200 metrů vysoká, částečně kolmá JZ stěna Kilimandžára (5895 m), která v posledních letech budila mnoho zájmu. Kolmé ledové kaskády a kamenné laviny však odradily všechny pokusy.

Vzdal se též Doug Scott. Po třech dnech, s naseklým lanem, ve spodní části stěny.

Jako poslední byli ve stěně Rob Taylor, specialista v ledu, a Henry Barber, skalní akrobat, dva z nejlepších amerických lezců. 14. 1. 1978 natraverzovali do ní ze strany s úmyslem vylézt horní část stěny. Na velkém ledopádu (80 metrů) Taylor spadl a zlomil si kotník. Barberovi trvalo dva dni, než ho dopravil dolů na ledovec, kde ho nechal ležet ve spacáku a vypravil se pro pomoc. Jeden a půl dne bloudil Barber po úpatí hory, než se mu podařilo najít záchranou stanici v Národním parku Kilimandžáro. 17. ledna našla záchraná skupina složená z Norů a Afričanů Barbera, zasněženého a v horečce, a dopravila ho do bezpečí. Přežil údajně jedině díky spacáku z Gore-Texu.

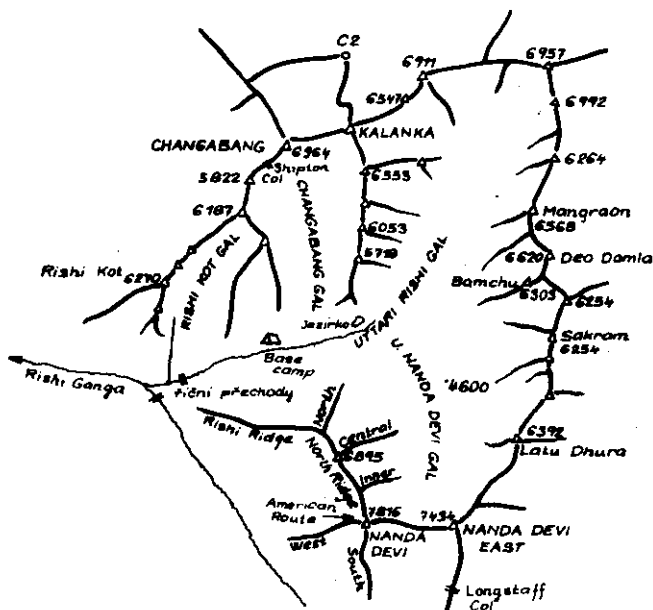
Týden po nich, dobře aklimatizovaní normálkou na Kibo a výstupem na Mawenzi, jsme nastoupili do stěny s Konradem Renzlerem. Po dvou dnech pochodu se dvěma místními nosiči jsme 30. 1. 78 zabívali na úpatí stěny a další den jsme do ní pouze s nejnútnejším vybavením nastoupili. Ještě před polednem jsme stáli u místa neštěstí Američanů. Odvolali jsme oba nosiče, kteří čekali, až budeme z nebezpečné zóny venku, a lezli jsme dál. Návrat by byl v tomto momentě nemožný. Stěna ožila vodopády, ledovými a kamennými lavinami. Chránění převislým pásmem jsme vylezli osmdesátimetrovou ledovou kaskádou, která spojuje druhé ledové pole s ledovcem Diamond. Po další namáhavé cestě ledovcem jsme v 18 hodin dosáhli vrcholu. Vyčerpání a úleva byly obrovské.

Stěna je charakterem srovnatelná s Eigerem. Je ale nebezpečnější a leží o 2000 metrů výše. Je to nejnebezpečnější stěna, kterou jsem kdy vylezl.

Podle časopisu "Der Bergsteiger", 4/78

volně přeložili Pavel Stříbrný a Josef Jurák

Poznámka redakce: Fotografie J stěny Kiba je v časopise CLIMBER/RAMBLER (březen 1978, str. 46) a v časopise MOUNTAIN č. 61 (i s vyznačenou cestou).

Karel Lukan: WILDE gesellen...

10. část

z němčiny přeložil Ing L.Veselý CSc

JEN HRA

Bylo to v severní stěně Monte Pelmo. Zapráskli jsme se. Druhý den jsme lezli v dešti a mlze devítisetmetrovou stěnou a teď jsme stáli na bivakové plošince s mužikem a nevěděli jak dál. Byl to krásný, suchý, chráněný bivak - ale my museli dál!

"Tou spárou to nepůjde", řekl pochybovačně Scarpietti. "Musí to jít, je to jediná možnost!" odpověděl jsem. Ne že bych o tom byl přesvědčen, ale v naší situaci bylo třeba říci něco pozitivního.

Ze začátku probíhalo všechno hladce. Až přišel déšť. Mlha a déšť v severní stěně Monte Pelmo, která je známá obtížnou orientací i za pěkného počasí. Mortali jsme se jako ovce po římsách a policích. Hledali jsme stopy po předchůdcích, jak jsme se to učili - jak je to už dávno - u Vinetoua. Pak jsme lezli někam vzhůru - a po dvou třech délkách skončili u sťahovací smyčky. Od bivakové plošiny jsme se už nemohli ani hnout. Ať jsme vlezli kam jsme chtěli, vždycky to bylo blbě. S radostí bychom použili jakéhokoliv východiška - ale žádné nebylo, byla jen mokrá stěna, ztrácející se v mracích...

"Už vidím nahoře tu střechu a že se tam cpeme zbytečně", řekl Scarpietti unaveně, ale přesto do spáry nalezl. Po deseti metrech mi zmizel z očí. Lano se pohybovalo stále pomaleji a nakonec se zastavilo. Střecha! Velmi pomalu se lano vracelo. Pak se objevila nejasná silueta. Nemusel jsem se ani vyptávat, přesto ale promluvil. "Vlevo od té střechy by to mohlo jít, viděl jsem tam něco jako spáru, ale...." Ale... Bylo to jasné, zapráskli jsme se a museli jsme z toho nějak ven. V tomto ohledu to máme velice jednoduché. Cyklista nebo básník musí bojovat s pokusem vykašlat se na všechno a lehnout do příkopu, nebo hodit báseň do kamen. My měli jen tu smůlu, že jsme stáli na krásné bivakové plošince. To nás zbavovalo potřebné bojovnosti. A v tom okamžiku jsme náhle uslyšeli zřetelně a jasně árii. Árii z Leoncavallova Bajazza.

Když jsme nastupovali do stěny, počítali jsme s ledačím. I s mlhou, deštěm a zaprásknutím - a nezmýlili jsme se. To nás nepřekvapovalo, patří to k věci. Ale že uslyšíme ve stěně árii... Árie, to je velké divadlo, rudý samet, parfémy, zářící lustry a spousty lidí. Tady byla jen skála a déšť a skoby a jediní

lidé v tomto světě jsme byli my dva. Nic divného, že jsem hudbu pokládal za přelud.

"Poslyš, Šárií, slyšíš taky tu směšnou muziku?" zeptal se v tom Scarpietti. Takže nervy jsou v pořádku. V pořádku není jen ta muzika. Ubohý oklamáný Canio zpíval svou bolest nám do oblak. Ale jeho bolest se nás nedotýkala, zajímalo nás jen odkud hudba přichází. "Třeba je to podomní obchodník a chce v Malga Fiorentina vzbudit zájem o svetry operní hudbou", navrhoval Scarpietti. "Nebo se na pastvinách ubytovala na léto milánská Scala" projevili jsme svůj názor. Takové matné záblesky ducha oživovaly chvíli scénu. Ale nálada se trochu zvedla. Bylo nám zima v mokrych šatech, začalo zase víc pršet a byli jsme unavení, ale - lezli jsme při operní hudbě! Někde z toho labyrintu musí být východisko.

Ne, nešlo o sílu božské hudby, přemáhající únavu dvou promočených horolezců. Ale po dlouhých hodinách samoty v mokrych skalách a mlze nás vzpružilo vědomí, že je na světě ještě i něco jiného, že na tom mlhami zahaleném světě žijí i jiní lidé. Za zvuků operní hudby jsme našli znovu do spáry...

Druhý den jsme si mohli naši árii poslechnout znovu. Nebyl to podomní obchodník ani milánská Scala ve chlévě. Bylo to deset učitelů na prázdninách ve statku u Malga Fiorentina s gramofonem a stovkou desek s klasickou hudbou. Tajemství árie v severní stěně bylo rozřešeno.

Najedení a napití jsme leželi na matracích s cigaretou v ruce a sklenkou červeného vína před sebou, ochotní vnímat radost a žal tohoto světa. I pro ubohého Scania jsme měli víc pochopení... včera to byly tytéž tóny, ale nedotýkaly se našich srdcí. Caniova bolest byla jen hra a člověk stojící v kolmé stěně je strašně věcný. Nezájímá se o cizí hru, hraje-li sám.

Vždyť i výstup severní stěnou Monte Pelmo je jen hra. Stejně jako Leoncavallův Bajazzo. Pochopitelná jen pro toho, kdo dokáže zapomenout na všechno ostatní, nesmyslná pro nezúčastněného pozorovatele. Tolikrát jsme ji už hráli a přesto někdy zapomeneme, že je to jen hra.

Canio zpívá svou bolest světu, vítr pospíchá přes traviny a dva horolezci unaveně vzhlížejí ke stěně Monte Pelmo - ta stěna byla jejich hra - to byl jejich život.

O rok později jsme stáli opět pod Monte Pelmo. Naše oči nehledaly ale vrchol, hledaly mrtvé tělo... Znovu a znovu jsme slyšeli těch pár vět: Před měsícem nastoupil do stěny Monte Pelmo mladý horolezec. Sám. V osm ráno vyšel z Malga Fiorentina. V poledne se změnilo počasí. Nečas trval tři dny a horolezec se už ze stěny nevrátil. Do stěny nebylo možné vstoupit pro kamenné laviny. Dalekohledy nikdo nic neobjevil. Matka ale chtěla vědět o synovi něco bližšího a tak nás bratři mrtvého požádali, abychom se po něm podívali. A tak jsme se vydali do stěny pro neznámého kamaráda z hor.

Opět se před námi tyčila mohutná stěna. Tak jako my dnes, stál tu před měsícem samotář. Byl tak dobrý, že pro něj stěna nebyla problémem? Nebo ho hnala do stěny ctižádost a musel bojovat s pochybnostmi? Jistě bylo, že do stěny nastoupil. A my nemůžeme rozhodovat, byl-li dobrý nebo špatný, ať se stal obětí sebezpečení nebo ctižádosti.

Ovšem dole v údolí, u čistě prostřeného stolu se sklenkou vína nebo kávou, seděli lidé, kteří tvrdě odsuzovali mrtvého a velebili svou opatrnost. Snad měli pravdu - kdo zůstane živ, má vždycky pravdu. Mrtvý nahoře ve stěně je v nápravu, už proto, že je mrtev. Prohrál svou hru a čeká, až ho najdou a snesou do údolí, aby spadla opona za jedním příběhem lidského života...

Byli jsme opět v severní stěně Monte Pelmo. Ale bylo to docela jiné. Dívali jsme se očima mrtvého, zoufale hledajícího úkryt před kameny, před deštěm a větrem a cestu, která by ho přivedla zpět mezi lidi. Při každém kroku nás pronásledovalo vědomí, že tam nahoře na nás pohlédnou studené mrtvé oči... Na polici pod převisem ležel obal "Dextroportu". Mohl tu ležet rok. Z neznámého důvodu jsme byli přesvědčeni, že mrtvý nemůže být daleko. Když jsem se rozhlížel dalekohledem, spatřil jsem ztrnulý červený obličej pod kapucí...

Nemohl jsem se odtrhnout od dalekohledu. Pak se v zorném poli objevila Arnova široká záda a Jendova blondatá hlava a slyšel jsem volání: "Je to jen kámen!" Tentokrát se kamarádi nevysmívali mé krátkozrakosti a fantazii. Mičky jsme vzali lano a pokračovali. Představa obličeje pod kapucí se mohla každým okamžikem stát skutečností.

Nenašli jsme nic. Žádné stopy, slaňák, nic! Lavice, římsy, rokle, jeskyně - ale nikde nebyl mrtvý. A pak expozice a obtíže, o kterých jsem pochyboval, že by je mohl překonat samotář za špatného počasí. "Nezapomeň na zoufalství", připomínal Scarpietti, "v zoufalství dokážeš leccos, co bys jinak nedokázal!" A znovu mířil dalekohled do spleti lavic, říms a kominů - a stále nic!

O něco později jsme slyšeli Schwandu a Colettiho

z údolí... "...átky...po...síí!" "Ne-ní ro-zu-měti!" "Zpát-ky, ka-zí se po-ča-sí!" Hrome, na vrcholu už leží černá mračna a přes Forcella Forada táhnou závoje cirků. Ještě jeden pohled vzhůru - nic! A tohle nic přineseme netrpělivě čekajícím bratrům. Při zatloukání prvního slaňáku jsem byl dvojnásob smutný.

Sestoupili jsme na velkou lavici. Hromový úder blesku a rachot... "Kamení!" vykřikl ještě Arno - a už kolem nás dopadaly první střely. Zhlédl jsem Scarpiettiho, jak se vrhá ke stěně, cítil jsem jak Jenda zakopl o mou nohu a pak už jsem si uvědomoval jen hrozný strach. To, co se řítilo, rachotilo a tříštilo kolem nás, to nebylo jen kamení, ale skalní lavina, která strhla vše od malého kamínku po obří bloky.

Když jsme stáli na silnici a kolem nás projížděla auta, která jsme se pokoušeli zastavit, dodával nám Scarpietti odvahy svou teorií počtu pravděpodobnosti - mezi padesáti fidiči musí být jeden, který zastaví. Počet pravděpodobnosti platil i pro lavinu - mezi stovkou kamenů musí být jeden, který... Nebyli! Když dole v údolí zapadly poslední kameny, ztratil počet pravděpodobnosti svůj smysl. Uprostřed kamenné laviny nás neudeřil jediný kámen. Měli jsme neuvěřitelné štěstí. Otřesení jsme pokračovali v sestupu...

Večer jsme byli zase v Pieve di Cadore. Byl to smutný večer. Seděli jsme mezi bratry mrtvého. Obal "Dextroportu" byl pro ně relikvií, ne kousek papíru ale jejich bratra. Bral si "Dextroport" na každý výstup. Snědl ho, odhodil obal a pokračoval. Vzhůru? Dolů? Někam. Zase jsme byli v zajetí stěny Monte Pelmo. Tentokrát nevířala naše srdce árie Cania, ale život sám. V očích bratrů byla bolest a pod hvězdným nebem nařkala matka pro svého syna. Nemohli jsme jim pomoci. Na silnici projížděla auta, z oken zněla hudba, život šel dál. Jen pro jednoho již skončil. Skončila hra. Byla to opravdu jen hra?

Ú t ě k z D Ä u m l i n g k a n t e

Na jedné straně knihy výstupů stojí trpké slovo: útek. Cíl a cesta: Gossauer Däumling a jeho plotnami opancéřovaná východní hrana. Nastoupili jsme do ní, ale vrcholu jsme nedosáhli. Celý den - a večer jsme stáli na nástupu...

Začnu od Zubu, kterým hrana opravdu začíná. Až k Zubu jsou všude stupy a chyty, pak už je musíme namáhavě hledat.

V horolezectví je nejhorší čekání, "až to opravdu začne". Každý je nervózní, ale nepsaná pravidla mužnosti nedovolí dávat něco takového najevo. Přepočítával jsem už po patnácté karabiny na úvazku, Jenda se prohrabával kletrákem, Franta předstíral podřimování a Rudi do omrzení falešně propěvoval o

"krásné neznámé, kterou potká v šeru přicházející noci". A nad námi trčel výšvih Däumlingkante, zdánlivě až do nekonečna. Tam prožijeme, na skobách a špatných chytech, příští hodiny.

"Kolik je", chtěl jsem ještě vědět. Karabiny jsem už dopočítal. "Půl deváté", řekl Rudi. Jenda měl o pět minut víc, Franta o deset méně. Debata o přesném čase se protahovala. Jenda si řídil hodinky na nádraží, Franta v restauraci, kde jsme si dali pár buřtů. Ty buřty... Zatímco spor se přenesl z hodin na buřty, dostali jsme se pod výšvih. "Můžu jít?" ptal jsem se ještě úplně zbytečně. "Můžeš", řekl Jenda s lanem v ruce. Franta zase předváděl ospalost a Rudi prozpěvoval taneční melodie... Začal jsem lézt.

Bylo jedenáct... Dolezl jsem právě k dvacetimetrové poličce, kde se dalo dokonce i sedět, a chtěl jsem tu senzaci (tak jsme byli po dvou hodinách ekromní!) oznámit kamarádům, když mi do obličeje stříkla první kapka. To musí být nějaký omyl, ještě před chvílí mi do očí svítilo slunce... ale slunce bylo už za mraky a nad námi jen zatažená obloha. "Pojďte sem ke mně, tady je celkem chráněný štand, suchý!" křičím dolů. "Jen se běž se svým suchým štandem vycpat. My jsme racionalisti a dokud nebudeme vědět, že přestane pršet, neuděláme nahoru ani krok!" Racionalisti byli v několika minutách mokří na kost. Jejich toužebné pohledy často zabloudily k mému suchému místu, ale mezi námi byla spára - to jest před deštěm - teď tam tekl pěkný bublavý potůček... Celá ta legrace trvala asi hodinu a pak se zase rozzářilo slunce. Skály se blýskaly, z racionalistů kapalo, ale vál pěkný větřík a tak jsme mohli počítat, že skály brzy oschnou. Skály i racionalisté. Pokračovali jsme v lezení...

Hladké stěny, sem tam plošinka k stání, stále velká expozice - to je Däumlingkante. A tady je malá tabulka. Dobře jsme znali její historii.

... Jednoho dne se Erich Waschak neúčastnil na schůzi obvyklých žertíků. Tiše seděl a pak začal vyprávět. Nastoupili do hrany v zimě s Jendou Stadlerem. Délku za délkou postupovali, až je překvapila náhlá sněhová bouře. Sněhová bouře na Däumlingkante! Nejsou tu jeskyně, převisy, díry - nejvyšší skalní lavice, kde se dá s bídou stát. Jedinou ochranou je celta nebo žďárák, který se ve větru nafoukne jako balón. Noc strávili ve spacáku, a když se z něho ráno vyhrabali, bouře ještě neskončila. Tedy návrat! Návrat zledovatělou hranou se zmrzlými lany. Erich stál tady, kde je dnes tabulka, kolem svištěl víchř a lano se nad ním ztrácelo ve víření vloček. "Lano volné!" křikl na kamaráda. Zasněžená postava sjížděla po laně níž a níž... pak zaslechl rachot... něco se míhlo kolem... a když se podíval vzhůru, bylo lano prázdné...

Erich nám neřekl, jak mu v té chvíli bylo. Ale ten, kdo ztratí přítele ve sněhové bouři ve stěně, je nejnosamější člověk na světě. Erichovi zůstalo lano, jehož konce se kývaly ve větru nad jeho hlavou. Když si sáhl na úvazek, uvědomil si s hrůzou, že všechno železo měl kamarád... Neměl jedinou šanci dostat se živý dolů do údolí. Bez skob a karabin... Tenkrát nebyly ještě na Däumlingkante fixní skoby jako dnes, které by mohl vytlout a použít znovu. Hroty na smyčky? Hrana je hladká jako zeď. Křičet o pomoc? Kdo by ho měl slyšet? Neměl nejmenší naději.

A přesto se dostal do údolí! Sám, v bouři, bez skob a s vědomím, že dole leží mrtvý přítel, se kterým mluvil a smál se ještě před několika hodinami. Když Erich dovyprávěl, vzpomněl jsem si na jiný příběh, jak se Saint-Exupéry po havárii letadla v Andách probíjovoval pět dní a nocí bez odpočinku a spánku sněhovou bouří. Po zachránění řekl: "To, co jsem prožil, by nevydrželo žádné zvíře!" Někdo pak napsal: "V této větě je potvrzení uspořádání živočišné říše. Člověk je nejdokonalejším dílem přírody".

Nikdo nikdy nevyšvětil, jak a proč se Jenda zříttil. Srdeční slabost, špatné slanění? Na jaře ho našli v údolí pod stěnou.

Na to jsem musel myslet, když jsme stáli u tabulky na Däumlingkante. Slunce se zase objevilo mezi mraky, skály byly suché, všude mír a klid...

Později nás nepohoda překvapila znovu. Liják, pak kroupy. Během pěti minut vypadal každý z nás jako Ježíšek. Slušný vánoční anděl by ale od takového Ježíška zděšeně uletěl, protože Ježíškové se vyjadřovali o počasí slovy... Ale co dál? Na vrchol? Čekat a bivakovat? Slanit? "Nejdříve si v klidu zakouříme", žádal Jenda. Dobrý nápad. Deset minut jsme usilovně dýmali a zapalovali stále zhasínající cigarety. Pak jsme měli hořící cigaretu v dlani - a co teď? Nadávat. Vrchol na dosah ruky. Ale ledu na skalách přibývalo a každý další krok se stával šílenstvím. Čekat a bivakovat ve vánici a nejistotě, jak bude zítřka? Tak tedy zpět! Přes všechny převisy, spáry a stěny, které jsme pracně zdolávali! Zbytečně.

První slanák. Lana vlají vzduchem ve velké oblohu. Navěšel jsem na sebe skoby a karabiny a lezl do slanění... "Ty, Karle, ty si chceš vzít všechno? Myslím... no, že by bylo lepší... že by si snad měl každý vzít pár skob?" Rozuměn jsem mu, ale přeci jen se mi zdálo, že na to dávné neštěstí myslíme přespříliš...

To všechno patří k horolezectví: Když svítí slunce a z vlaků se valí zástupy, ztrácející se v blízkém lese. Když do noci září táborák a vítr odnáší smutnou melodii nad skály. Když otevřeme vrcholovou knížku a šťastně zapisujeme. Když v údolí vyzvání poledne a dva kamarádi stojí vysoko na ledovém vrcholu. Když se při odpočinku vypráví a vypráví, za-

tímco nad námi vychází měsíc. Ale jsou to i zledovatělé postavy, bojující s mokrymi lany o sestup do údolí.

"Moje děti musí být taky horolezci!" Rozhoduje se Jenda, když s pálicí zadnicí vylézá ze slanění. "Nebudou to mít o nic lehčí než jejich ubohý otec!" Voda promočila větrovku, košili, svetr a tekla teď v potůčcích po našich tělech. Všichni jsme se cítili jako ubozí otcové...

Na příštím štandu mezi nás rozdělil Rudi pár kousků cukru. Důh ví, kde ho schoval, ale vypadal, jako by ho právě vyhrabal ze země. Franta to taky přiléhavě vyjádřil. Ale nepochodil. Nechtěl by nakonec naservírovat cukr v cukřence a ve fraku? Rudi v tom psím počasí vleče cukr, je utahaný, mokrý, lano ho řeže do zadnice a nějaký Franta se zeptá, na kterém hnojišti ten cukr sebral?!

Zatím jsme s Jendou připravili další slanění. Vyzkoušel jsem skobu - seděla. Jenda se vyklonil a na čele mu vyskočily starostlivé vrásky. "Nevím, jestli vystačíš tady s třicítkou. Naděj se navaž, abys nám na konci lana neumřel hladý!" Navázal jsem se na další třicítku a jel. Bylo to dlouhé slanění a končilo v převisu. Ale když bude všechno v pořádku, dostanu se s posledními centimetry lana ke stěně na štand. Ještě jsem byl opřen nohama o stěnu, ale pak přišla hrana a visel jsem ve vzduchu... Točil jsem se jako káča a nemohl jsem ani o centimetr hlouběji. Nepustilo mě jisticí lano. Křičel jsem na kluky nahore, oni křičeli na mě dolů - ale situace se neměnila. Zatahal jsem ze své síly za lano, pohnulo se jen o pár centimetrů. Zařval jsem - a stejně zoufalý řev se ozýval i shora. Lano bylo napjaté jak struna a nepovolilo už ani o milimetr. Konečně jsem přišel na to, že mi chybí ty čtyři metry, na kterých jsme na laně navázáni. Byli jsme s Jendou svázáni jak Siamská dvojčata, pro dobré i zlé. Jen naše zájmy byly trošičku rozdílné. Já chtěl dolů, Jenda se tomu ze všech sil bránil. "Nebližni, nebo Jendu stáhneš!" zaleschl jsem souvislou větu z toho rámusu nahore. "Ať se odváže!" křikl jsem zpátky. Za chvíli zasvištělo lano vzduchem. Dva metry a stál jsem na štandu. Chudák Jenda už visel nahore hlavou dolů a Franta s Rudim ho museli držet za nohy. Když byl dole, začal se rozčilovat. Co prý si myslím, že je? Gumový muž? A příště abych si propláchl uši! Umýt si uši! To mě dohňalo - když mi voda teče ušima dovnitř a nosem ven! Pustil jsem se do Honzy. Laik by asi řekl, že se hádáme. Ale to je jen povrchní dojem. I takové debaty na štandech patří k horolezectví!

Ještě v posledních okamžicích sestupu jsme prožívali napínavé chvíle. Poslední slanění. Pod námi je už lavice, která vede na suť. Zakloukli jsme poslední slaňák, ještě jednou zaválala lana povětřím. Vyzkoušeli jsme skobu, držela. Rudi, Jenda a já jsme

byli už na lavici. Poslední měl jet Franta. Zkusili jsme, jestli jde lano stáhnout - zatáhl jsem... a ozval se Frantův zděšený výkřik... skoba vyletěla, zachytil padající lano v posledním okamžiku. Zbledli jsme. Na téhle skobě jsme slaňovali! Jediné škubnutí a... padesát metrů pod námi je suť!

Franta zatloukal nový slaňák. Peng, peng... ozývaly se údery. Franta pracoval jako datel, ale skoba se mu stále nelíbila. Mezitím se zatáhlo a znovu začalo pršet. Franta stále ještě zatloukal. Když člověk vidí vyletět zdánlivě dobrou skobu, je těžké zatlouct dobře slaňák. Peng, peng, peng... "Drží?" "Jak to mám vědět?" ptá se Franta. "Ale už slaním! Hlídejte mě trochu!" Ale to je jen konverzace. Nemohli jsme ho nijak pohlídat a on nemohl dávat pozor. Důležité je, jestli skoba drží. Přiznám se, že jsme tomu moc nevěřili. A tak jsme stáli na lavici a pozorovali temnou postavu, která se k nám snášela ve černém šerem. Rudi si pohvizdoval mezi zuby, Jenda a já jsme křečovitě svírali konce lana. Franta hlasitě funěl. Když stál mezi námi, spadl nám kámen ze srdce. A když jsme si tentokrát stiskli ruce, nebyla to ani póza, ani přežilá tradice.

Zbytek dobrodružství už měl rychlý průběh. Mezitím se setmělo a protože Franta je stejně jako já šeroslepý jako kohout, vzali ho Jenda s Rudim mezi sebe na lano a vedli ho dolů. Zůstal jsem sedět a zatím co kolem šuměl déšť, přemýšlel jsem nad uplynulým dnem. Viděl jsem se na hladkých plotnách i v lijáku a vichru na laně a zklamaně jsem si představoval, jak stojím s kamarády na vrcholu s pocitem: vylezl jsem Däumlingkante! A pak přišel Jenda a odvedl mě za ruku jako malé dítě do údolí.

Dlouho jsem se s porážkou nemohl smířit. Starší kamarádi mě přesvědčovali, že je to jen mladický nerozum. Ale i dnes, kdy vzpomínám na Däumlingkante klidně a bez zbytečné bolesti, vím, že to nebyla hloupost ani nerozum. Bylo to vědomí, že tato cesta už nikdy nebude naším cílem, a nebylo lehké se s tím smířit. Nebyla to žádná útěšná filosofie, která mi umožnila vzpomínat na Däumling bez bolesti, ale čas. Nezadržitelně plynoucí a vše hojící čas.

Chris Bonington

PRVNÍ ALPSKÉ LÉTO - NA EIGERU

Z knihy Chrise Boningtona "Vybral jsem si lezení"
přeložil Stanislav Horn

Byl tu vzdálený klapot padajících kamenů a bublácní potoků. V uších mi ještě bzučely neúnavné mouchy alpských pastvin, které jsme právě opustili. Slunce mě páliło v zátylku a moje svršky byly nasáklé potem. Uklouznul jsem na ostrůvku příkré sutě a zaúpěl nad svými plícemi, proklínal jsem vedro, hladké obroušené šedé skály, hromady sutě a především Hamishe, který vpředu popolézal tak rychle a s takovou vervou. Pod ním a všude okolo se rozpínaly skály, šedé, žluté, černé, větší než jsem doposud mohl spatřit. Rozměry byly ohromující. Dokonce i v tomto horkém klidném odpoledni odhalovala stěna číhající hrozby. Znovu jsem se sám sebe ptal, co dělám v severní stěně Eigeru.

Už v Münsteru, pár týdnů před tím, jsem dostal Hamishův dopis s nabídkou, že bychom ji mohli zkusit. Myslím, že jsem se měl hned jeho nabídce zasmát a odmítnout ji, neboť jsem v Alpách ještě nebyl a byl jsem málo zkušený v ledu, ale tenkrát v roce 1957 nebyly ještě Eigeru plné noviny jako dnes a četl jsem o něm velmi málo. Věděl jsem, že si vyžádal před válkou několik životů, když fanatičtí mladí Němci útočili bez zábran, a to bylo vše. Věřil jsem Hamishovým schopnostem a tak jsem pokrčil rameny a myslel si: Dobrá, bude to úspěšný začátek mé alpské kariéry. Jenže tenkrát byl Eiger vylezen dvanáctkrát a stál 14 životů. Možná, že když jsem tohle věděl, neměl jsem být tak domýšlivý.

Odjel jsem z Německa brzy v červenci, abych se setkal s Hamishem v Grindewaldu, více pod Eigerem. Vyklonil jsem se z otevřeného okna napěchovaného vláčku, který bafal vzhůru hlubokými zalesněnými údolními podhůří pod sráznými vápencovými stěnami vyššími než kterékoliv skalisko v Británii - a tady nikdo ani nepomyslel na to, aby tu lezl. V uzávěru doliny se vzrušeně blýskaly zasněžené štíty; a to už bylo v blízkosti Grindewaldu, když jsem uviděl severní stěnu Eigeru. Byla v hlubokém stínu, vrstva za vrstvou matného šedého ledu a tmavých skal, v rozměrech větších, než jsem si kdy dokázal představit. Snad jsem byl až směšně prostoduchý a přeceño-

val své schopnosti skalního lezce, když jsem pomýšlel vrhnout své síly proti takové stěně. Ale jeden pohled mi stačil. Cítil jsem strach a začal jsem od srdce litovat, že jsem kdy souhlasil do ní jít.

Na nádraží nebylo po Hamishovi ani památky. Pár dní předtím jsem dostal telegram: "Uvidíme se v Grindewaldu 7 července Manx Norton". Kdo nebo co byl Manx Norton? Mohlo to být jméno chalupy nebo hospody v Grindewaldu. Nezdálo se to možné, ale nemohl jsem najít lepší vysvětlení. Představoval jsem si Grindewald jako alpskou vísku napěchovanou horolezci. Ve skutečnosti to bylo promenádní městečko zaplavené turisty a mělo všechnu líbeznost mačkanic. Ceny byly vysoké a v ulicích bylo jen pár horolezců. Hledal jsem Hamishe celý den a přestával jsem věřit, že ho vůbec kdy najdu. Dokonce jsem se ptal v turistické kanceláři, zda neznají místo nebo člověka jménem Manx Norton. Ten večer jsem ho čistě náhodou viděl sestupovat od Kleine Scheideggu, u hotelu přímo pod Eigerem. Byl ohromně nadšen, uvítal mě, jako bychom se neviděli pár dní, ale spíš tři roky. "Á nazdar, Chrisi. To jsem rád, že jsi přijel včas. Byl jsem dnes pod stěnou, je dokonale v podmínkách. Nastoupíme zítra." Přetékal nadšením. Objevil chalupu s místností jen za tři franky za noc, našel jediný levný obchod ve městě a sebral kdejaký klep o stěně. Nikdy jsem nepoznal nikoho, kdo by byl schopen usadit se na každém místě tak jako Hamish. Dokonce jsem objevil existenci Manx Nortona. "No to je přece moje kolo. Myslel jsem, že ti pomůže mě najít. Nemá v Evropě obdobu. Je vylehčeno kvůli závodění. Jel jsem na něm dolů po dálnici pořád stovkou. Jediný problém je, že je bez zvonku, tak musím brzdit ve městech, a když jsem sundal světlo, nemohu jezdit ani v noci", postěžoval si.

Tu noc jsme třídili naši výstroj. Byl jsem slepě nevědomý o vybavení pro velký alpský výstup. "Máš péřovku?" zeptal se. "Co je to?" odpovídám. "Vycpaná bunda. Můžeš si vzít spacák, bude stejně teplý, jestli ne teplejší. A co žďárák?" Koukám nechápavě. "Budeš potřebovat něco pro případ, že se zkazí počasí. Mám nylonový vak, který jsem si zvlášť pro to udělal." Vytáhnul ho. Byl dost velký, aby do něj zapadnul jako do ponorky. "Ale není tu místo pro tebe" pokračoval. "Podívej se, v tomhle ti bude dobře." Vytáhnul igelitovou dvouvrstvu ve tvaru trouby, čtyři stopy dlouhou. V případě špatného počasí jsem ji mohl použít jako pokrývku hlavy a ramenou nebo lýtek. Taková byla síla jeho nadšení a já ji přijal bez reptání. Neměli jsme žádné ledovcové skoby, ale koupili jsme dvě příštího jitra, ačkoliv jsme jich měli mít nejméně šest. Moje větrovka byla z tenkého nylonu, spíš vhodnější pro lyžování než pro těžký výstup. Hamish si půjčil můj útočný ruksak s kostrou, protože jeho se začínal rozpadat.

Naším jediným popisem cesty byla pohlednice, kterou koupil ten den. Byl jsem tak šťastně nevědomý o tom, jak jsme špatně vybaveni, zatímco Hamish byl zvyklý lézt s krajním minimem.

Po tři roky, co jsem ho neviděl, odstěhoval se na Nový Zéland, udělal spoustu prvovýstupů v Novozélandských Alpách a účastnil se dvoučlenné himalájské expedice s pětníkem v kapse. Řekl o tom: "Doufali jsme, že zkusíme Everest. Švýcaři, kteří tu byli v roce 1951, po sobě zanechali mraky jídla až na Jižní sedlo, a to jsme hodlali využít. Škoda, že John Hunt a jeho hoši se tam dostali první. Ale stejně jsme došli do Khumjungu a zkusili Pumori. Nesli jsme každý 30 kilo do základního tábora. Mohli jsme si dovolit jen jednoho Šarpu a ten nebyl nijak zvlášť dobrý, nenesl mnoho, ale měl dobré srdce. Když jsme ho vyplatili v Namche, nabídnul nám svůj nůž, vidličku a naběračku. Zaplatili jsme mu, protože jíst se skobou a se stanovým kolíkem nebylo příliš hygienické. Dosáhli jsme téměř 7000 m na Pumori, ale počasí bylo zatraceně zlé a naše vybavení nebylo vůbec dobré, můj spacák stál 30 šilinků, skautský model, a byl dokonce chladnější, než jsem čekal."

Hamish byl tvrdý chlap, ale o sobě jsem pochyboval. Tu noc jsem spal velmi málo, jak jsem přemítal o možných nehodách, začal jsem si přát, abych si vybral méně zdrcující společnost. Kdyby se tak chtělo zkazit počasí, než vlezeme do stěny!

Naneštěstí bylo nádherné jítro bez jediného mráčku, takže jsme dokončili naše přípravy a brzy odpoledne jsme nastoupili do vláčku ke Kleine Scheideggu. Stěna se zdvihá přímo z alpských pastvin, nejsou tu žádné zalesněné srázy ani ledovce. Nejprve kráčíš hustou travou, vzduch je naplněn vůní vlhkého sena, a pak jsi připoután k úpatí skal.

Zhruba prvních 300 metrů znamená poměrně snadné lezení a my jsme chtěli dolézt to odpoledne co nejvýše, abychom byli příští ráno připraveni pod prvním ledovým prahem. Spíš Hamish chtěl, protože já jsem se stále modlil o zázrak, o něco, co by nám poskytlo omluvu k návratu. Když jsem se za ním lopotil, pečlivě jsem pozoroval cestu zpátky a uviděl jsem dobrou plošinu chráněnou převisem a to ještě pěkně nízko ve stěně, hluboko pod vrškem Prvního rozlámaného pilíře, a přesvědčil jsem Hamisha, abychom se tam zastavili na noc. Přelezli jsme jen 750 metrů a já byl už vyčerpaný, protože oba naše batohy vážily po 20 kilech a já nikdy nelezl s batohem na zádech.

Když Hamish připravoval večer, shlížel jsem na pohodlné bezpečí Grindewaldu, rozprostřeného hluboko pod námi, a na kulaté pahorky v zapadajícím slunci. Právě před setměním byly mé modlitby vyslyšeny. Lehké bouřmo se šířilo západním obzorem a ponalu se blížilo. Mraky nebyly ani zvlášť hroznivé, od toho času jsem často nastupoval velký alpský výstup v

mnohem hroznivějším počasí, ale této noci byly bohem seslaným důvodem k poznámce: "Hamishi, myslím, že se kazí počasí. Podívej se na ty mraky."

"Kvůli nim se nemá cenu vzrušovat. Ráno po nich nebude ani památka", odpověděl. "Dobrá, ale já tu nechci trčet ve špatném počasí. Klidně bychom tu mohli být uvězněni, když se to v noci zkazí. Jdu dolů!" A začal jsem balit. Hamish se připojil, i když si bezpochyby myslel něco drsného o saské zbabělosti. Klopýtali jsme dolů v úplné tmě s čelovkami vrhajícími tenké proužky světla okolo nás. Metrový stupeň zmizel ve tmě stejně jako stometrová propast. Suť nám skřípala pod botama a na malých stěnkách a plotnách, které se zdály tak snadné při výstupu, jsme se cítili naprosto bez opory. Bylo po půlnoci, když jsme dorazili k úpatí stěny. Začal jsem se cítit znovu bezpečný, jakmile jsem navázaný překonal trhlinu mezi sněhem a skalou. Byli jsme z Eigeru dole. Nad námi se zdvihala stěna, obrovská, černá, hrozná. Strávili jsme noc na louce hned pod stěnou. Příští ráno k mému potěšení těžké mraky zakryly vrcholky štítů a nemohlo být ani řeči o návratu do stěny. Neměl jsem opravdu nejmenší přání znovu se jí dotknout. Domnívám se, že v dobrých podmínkách jsme ji mohli vylézt, protože Hamish měl dostatečné zkušenosti a schopnosti se vypořádat se všemi horolezeckými obtížemi ve stěně a já byl schopen ho následovat a podílet se na vedení ve skalních úsecích, ale při změně počasí, která ve stěně přichází příliš často, bychom byli bez rezervy. Naše vybavení, jak jsem již podotknul, bylo zjevně neúměrné, a nevyváženost družstva by si vyžádala svou cenu. Když někdo bojuje o život v běsnění lavin a vichrů, každý člen družstva má být stejně schopen, protože jediné uklouznutí může znamenat konec všech.

Tehdy však moje nevědomost byla tak zdrcující, že jsem plně nepoznal, jak notně pokoušíme osud. Moje obavy byly více méně smyslové, byl jsem zvyklý lézt jako prvolezec a rozhodovat. Ale z téhle stránky byl nejen Eiger, ale každý alpský výstup nad moje možnosti. Všude je prostor tak obrovský, je tu sníh i led, se kterými se musí počítat stejně jako se skalou. Chtěl jsem lézt snadné cesty, abych získal zkušenost jako prvolezec, a pak pokračovat na těžších výstupech, stejně jako jsem postupoval v britských horách. Ale Hamish byl stále plný elánu. Sotva jsme unikli z jedné velké severní stěny, hned chtěl nastoupit do druhé: Walkerův pilíř na Grand Jorasses. "Je to skála odzdoła až nahoru, Chrisi. Nebudeš mít vůbec žádné těžkosti. Nic tu není těžšího než velmi obtížné. Je to úplně stejně jako tvoje Waleské skalní výstupy, jen o trochu delší." Ve skutečnosti o 1200 metrů delší, ale museli jsme najít nějaký kompromis, a tak jsem s určitými výhradami souhlasil s novým podujetím. To odpoledne jsme si to namířili do

Chamonix, Hamish na Manx Nortonu a já po vlastních v závěsu, protože jsme měli trochu hluboko do kapsy.

GIPFELSTURM IM KARAKORUM

V polovině května 1971 vyrazila z Varšavy třináctičlenná polská expedice pod vedením Andrzeje Zawady. Cílem byl 7852 metrů vysoký Kunyang Chhish v oblasti Hispar Mustagh v Karakorumu. K nástupu si zvolili Hisparský ledovec a postupně budovali tábor za táborem. Největší překážkou byl Ice-Cake (Ledový koláč), dva tisíce metrů vysoká ledová stěna, již neustále projížděly sněhové a kamenné laviny. V ní, ve výšce 5900 metrů stál tábor I. Stěnou bylo možno procházet pouze mezi čtvrtou hodinou odpoledne a sedmou hodinou ráno, kdy byla spoutána mrazem. Po postavení druhého tábora museli čekat několik dní na pěkné počasí, než mohl být postaven ve výšce 6450 m na začátku tzv. Rampy tábor III. Těsně nad tímto táborem došlo k neštěstí.

Andrzej Zawada : "Sprich ruhig, Gienek!"

"Snídaně je hotová! Kdypak se konečně probudíš?" Jen pomalu se probírám z hlubokého, osvěžujícího spánku, který mě přepadá pokaždé po návratu do základního tábora. Zdá se zcela neuvěřitelné, že často v Alpách nemůžeme usnout ve výšce 4400 metrů. Jeden pohled na hodinky, je osm, za chvíli bude slunce nemilosrdně pražit do stanu. Pracně vylézám ze spacáku. Všude je ticho, ani vánek se nezvedne. Otevřeným otvorem stanu vidím jasné, ostré linie Kunyngského hřebene pod modrou oblohou. Tam nahoře je úplné bezvětrí. Cítím se šťastný a spokojený. Všechno vyhlíží mimořádně dobře. Mnohatýdenní nepříjemnosti ustupují pocitu příjemného uvolnění a klidu. Za námi leží vzdušný hřeben Ice-Cake, který nám dal tak zabrat. Včera večer hlásil Stryczyński: Tábor III je postaven pod Rampou, k tomu je ode dneška nádherné počasí. Co víc si můžeme přát.

"Andrzej, pusť pásek s Ellou Fitzgeraldovou", prosím Andrzeje Kuše.

"Už se hlásil tábor III?"

"Ano, Janek Franczuk. Říkal, že se všichni cítí dobře, ačkoliv v noci trochu promrzli. Právě snídají. Chtějí podniknout malou průzkumnou cestu k Rampě a teprve potom se vrátí do základního tábora."

"Tvrdí chlápci", myslím si. "Již tři dny jsou v takové výšce a ještě myslí na průzkum!"

Sedíme před kuchyňským stanem a pijeme z plechových pohárů oblíbený nápoj Stanisława Zierhoffera a Janka Stryczyńskiego - "nápoj narkomanů". Každý den ráno ještě před snídaní nás budí charakteristické zvuky z táborové kuchyně: tlumený hovor, cinkot lžic v šálkách, řinčení plecháčků - to si kluci z Poznaně připravují své "Marago"-kafe. Zlé jazyky tvrdí, že tak rámusí proto, že před požitím obvyklého šálku vzpružujícího narkotika se jim třesou ruce. A tak oba lékaři nakazili celé družstvo, dokonce i Bogdana Jankowského, fanatického odpůrce kofeinu, a společně posezení u kávy se stalo tradiční ceremonií. Tyto společné chvíle před kuchyňským stanem patří k nejpříjemnějším okamžikům v základním táboře. Zpestřují je malé slovní souboje.

"Nech ten med na pokoji, Szafirski!"

"Pročpak?"

"Ten med je jen pro Michalského!"

"Já mám med také rád."

"Ale on ho má ještě raději."

"Hej, sedíš mi na kanapce."

"Na jaké kanapce?" - "Na té se sardinkami."

(Polsky kanapka znamená jednak pohovku, jednak obložený chlebiček.)

S velkou chutí se pouštíme do jídla. Jeden z kuchyňských služby nalévá naběračkou kouřící polévku z kondenzovaného mléka, jiný s velkou zručností otvírá nejbližší konzervu Corned beef.

Do ranní změti hlasů vpadá náhle chraptivý, pokřivený tón z táborového rozhlasového přijímače "Klimka":

"Vedoucí expedice, vedoucí rychle k přijímači!"

Vyskakují a běžím k aparátu. Nemám žádná pochybnosti. Takovým hlasem se volá jen v okamžicích smrtelného nebezpečí.

"Zde základní tábor, zde základní tábor! Vedoucí u aparátu, co se stalo? Přijem!"

Nesouvislá slova z přístroje. Poznávám hlas Chrobaka. "Přecházeli jsme deset metrů od ..." Šum a praskot přerušují Gienkův hlas. "... Franczuk, vyhrabáváme, čekáme na pomoc nebo rozhodnutí, přijem!"

"Opakuj ještě jednou!" Napětí mi dusí hlas. "Slyšel jsem jen větu, čekáme na pomoc nebo rozhodnutí, ale nevím, co se stalo. Přijem! Zkus zahýbat anténou. Přijem!"

"Eee ... most ...", hlas se zase ztrácí. "...večer,

čekáme na pomoc. Přijem!"

Co se stalo tam nahoře? Je Franczuk zasypán?

"Halo, halo, neslyším, zmáčkni ten knoflík silněji, není slyšet, jen konec - pomoc. Přijem!"

"Tedy, když jsme se já a Stryczyński na jednom laně vzdálili kousek od stanu, prolomil se sněhový most a pohřbil Janka Franczuka pod sebou. Budeme kopat až do večera. Čekáme na pomoc. Přijem!"

"Rozumím, rozumím, kopejte, jak dlouho budete moct, jdeme na pomoc. Přijem!"

Moje zpocená ruka tiskne malé sluchátko přístroje, z kterého vycházejí nezřetelná a vzrušená Chrobakova slova. 'Jak jim můžeme pomoci, uvažují horečnatě. Jsme příliš daleko. Ne, neexistuje žádná možnost. Jen oni sami ho mohou zachránit. Každá minuta je drahá. Musí ho vyhrabat. Naštěstí je u toho jeden lékař. Jak dlouho už leží pod sněhem? To je důležitá otázka.'

"Halo Gienek, halo Gienek, kolik metrů ... jak hluboko je Franczuk zasypán, kolik metrů sněhu je nad ním?"

"Nevíme, vůbec nevíme! Slyšíte? Nevíme!"

'Je nás tu tolik, jak rychle bychom mohli tam nahoře Janka z toho sněhu dostat ven! Tenkrát jsme Rysieka vyhrabali jedna dvě, to jsme na to ale byli tři a nemuseli jsme se jistit. Zajisté teď Chrobak jistí Stryczyńskiego. Oba musí dávat pozor. Jakkoli ale dávat pozor v takovém rozčilení!'

"Gienek, mluv tišeji, už tě slyším dobře. Hrozí tam nahoře ještě nějaké další odlomy?"

"Tady, kde stojí stan, sotva, je tu podélná trhlinka, která nás odděluje, říkáme si ... v duchu ... e ... počkej, promiň!" V rádiu je slyšet zase jen šumot.

'Snad ho našli? K čertu, tábor II je prázdný! Stanislav a Krysztof se včera necítily nejlíp a rozhodli se zůstat ještě jeden den v táboře I. Nahoru by mohli jít teprve pozdě odpoledne, až přestanou padat laviny. To je špatné. Proč nic neříká? Mají jen jednu lopatu, kopání je zajisté těžké. Jak hluboko může ležet? Jestlipak mají nějakou stopu? Kolik sněhu vlastně na něm může ležet? Silný most se přece neprolomí. Jak dlouho to trvá! Proč se nehlásí? Snad je rádio rozbité, nebo jen knoflík? Nebo tu trhlinku nemohou obejít? Co se tam děje? Nic nevím! To znamená návrat! Už leží více jak dvacet minut pod sněhem, nemá už vlastně žádnou šanci. Snad je v té lavině nějaký přívod vzduchu. Snad to přece jen všechno dobře skončí!'

"Slyšíte! Slyšíte mě? Našel ho ... vyhrabal ho. Je mrtev! Je už mrtev! Slyšíte mě? Přijem!"

"Ano, slyším, je mrtev, ano, slyším. Přijem!"

Sevřel mě ledový chlad. Jako skrz vatu slyším Chrobakova slova.

"... Janek je mrtev, Janek je mrtev ... Sotva před půl hodinou se to stalo ..., máme se vrátit nebo ta-

dy počkat? Přijem!"

"Počkej chvíli, hned se poradíme."

Vyměňujeme si pár kvapných slov.

"Halo Gienek, halo Gienek, je si Janek Stryczyński jistý, že Franczuk už nežije? Přijem!"

"Hned ti ho dám."

"Halo Andrzeji, halo Andrzeji" hlásí se Stryczyński. "Jsem si jistý, že je mrtev. Všechny příznaky smrti.. Žádný puls na krčních tepnách ...", zní odborný rozsudek. Ano, všechny pochybnosti jsou vyloučeny, to je přece lékařská diagnóza.

"Vraťte se ihned do druhého tábora, ale navažte se a dávejte pozor. Myslete na to a buďte opatrní!"

Pokládám "Klimka" zpět. Kolem se rozhostilo hluboké ticho. Teprve teď mi došlo, jak daleko jsou od nás vzdáleni. Díky rádiu jsme teď byli s nimi tam nahoře. Nyní, v tomto tichu, náhle prostor, který nás rozděluje, vzrostl. Cítím, jak jsou sami. Jen když půjdou opatrně, jen když se v pořádku dostanou do tábora II. Vracíme se zpět k našemu místu před kuchyňským stánem. Mlčky si sedáme k nedokončené snídani. Stále znovu mi zvoní v uších slova: "Janek je mrtev, Janek je mrtev ..." Dívám se na tváře kamarádů, jsou vážné, v mnohých očích jsou slzy. Všichni na něho myslí. Vzpomínám, jak jsem Janka poznal před rokem na letišti ve Varšavě. Jelí jsme na Pamir. Malý, podsaditý, pevně mi stiskl ruku. Když se smál, jiskřily mu oči vtipem a chytrostí. Byl veselý a nenucený.

Hned na začátku expedice na Pamir jsme se spolu zúčastnili těžké akce. Na úzké, strmými stěnami kaňonu se vinoucí pěšině se stala tragická příhoda - jeden z oslů, nesoucích bedny expedice, spadl do 300 metrů hluboké propasti. Janek Franczuk a já jsme se nechali na laněch spustit dolů a sbírali jsme cestou věci vysypané z beden. Již tenkrát jsem mohl ocenit jeho horolezecký talent a výbornou kondici. Později na svazích Pamiru pod Píkem Lenina jsem poznal Jankovu přízpůsobivost na velké výšky, když jsem s ním prošlapával cestu v hlubokém sněhu. Přes krátkou praktickou zkušenost to byl alpinista, který nepochybně o třídu vynikal nad horolezce své generace. Vzpomínám si, jak byl šťastný, když jsem mu řekl, že byl vybrán do expedice do Karakorumu. Nám všem zůstal Janek hluboko v srdci. Při dlouhých večerních hodinách v základním táboře jsme poslouchávali při světle butanové lampy jeho veselá vyprávění.

Hlasy kamarádů, jejich stále hlasitější a vzrušenější hovor, mě vyrušil ze vzpomínání. Rozpoutala se vážná diskuse. Cítil jsem přicházet atmosféru nervozity a nejistoty - docela normální lidský strach, myšlenky na útěk, na návrat do vlasti, k rodinám. Přepadly mě obavy o osud expedice. Cítil jsem, že naše výprava - až do tohoto okamžiku precizní mechanismus s jediným cílem, dobýt vrchol - je ohrožena.

Je tak jednoduché, před druhými i sám před sebou si zdůvodnit nevyhnutelnost návratu!

"Necháme teď toho diskutování", říkám. "Nejprve si musí každý sám promyslet a uvážit, co se bude dělat dál. Teprve až budeme tady dole všichni, můžeme se radit." Míjí hodiny a očekáváme jejich návrat. Stíny se krátí a polední žár se snáší dolů. Máme o ně stále obavy. Znovu a znovu zkouší Bogdan a Ryszard rádio: Je dobře nastaveno, zachytí slabý signál tam ze zhora? Teprve zpráva od Chrobaka a Stryczyńskiego, že šťastně dorazili do tábory II, uklidňuje trochu naše do krajnosti napjaté nervy. Už ani nevím, po kolikáté na této expedici vzdávám dík našemu rádiu za jeho existenci.

Jsou tady! Konečně se hlásí! Všichni se vrhli k rádiu.

"Zde tábor II" hlásí se Chrobak. "Jsme na místě. Čekáme na večer na příznivé podmínky k sestupu." Přepínám na vysílání.

"Dobře Gienek. Navrhuji, abyste si udělali něco k pití a ohlásili se ještě jednou, až si odpočinete. Brzy přijde posel. Musíme poslat depeši domů."

O půl hodiny později se Chrobak hlásí znovu. Sděluje přesné detaily o neštěstí. Náhle se do hovoru zapojuje Stanislaw Zierhoffer z tábora I. Zachytil jen pár vět a ptá se neklidně, co se stalo. Říkám mu o smrti Janka Franczuka a prosím ho, aby počkal na oba sestupující a vrátil se společně s nimi do základního tábora.

S těžkým srdcem sestavuji depeši domů. Myslím na Jankovy rodiče, na naše nejbližší kamarády z oddílu. Posel k nám přibíhá jednou za dva týdny, budeme na něj muset ještě pár dní čekat. Naštěstí za námi přišel Khurban Ali z vesnice Hisparu. Chtěl si přivydělat pár rupií a přinesl nám zeleninu a brambory. Využíváme jeho přítomnosti a posíláme ho s depeši do Nagaru. Tak bude zpráva o neštěstí rychle předána dál.

Večer schází čtveřice z horního tábora. Pozorujeme je dalekohledem. Je to smutné setkání. Na nic se neptáme. Vyčerpaní a sklесlí sedí Chrobak a Stryczyński dlouho mlčky, než se pustí ještě jednou do vyprávění.

Po večeři jsme se shromáždili před hlavním stanem k diskusi. Napětí je obrovské, konečně se rozhodne o osudu naší expedice. Rozhovor je těžký a nepříjemný. Všichni hovoří prudce, páté přes deváté. Pochybnosti a nesouhlas se střetávaly celý den. Přesto jsme museli klidně přemýšlet a střízlivě a věcně zvážit naši celou situaci a všechno, co z toho vyplývá.

Došli jsme k názoru, že snést Janka Franczuka do základního tábora je nemožné. Doprava na strmém hřebenu by byla spojena s enormními těžkostmi a neustálým nebezpečím pro ostatní. Rozhodli jsme se pohřbít ho

tam nahoře na místě neštěstí do ledovcové trhliny nad táborem III a v základním táboře mu postavit symbolický pomník s nápisem vytesaným do žuly.

Ale museli jsme rozhodnout i o dalším osudu naší expedice. Všechno záleží jen na nás. Nikdo nám nemůže pomoci a nikdo z nás není schopen vyřešit problém, který stojí před námi: Máme expedici přerušit? Máme právo se vzdát vrcholu?

Expedice se připravovala mnoho let a stála mnoho úsilí. Díky pomoci a obětavé práci mnoha lidí a organizací se mohla uskutečnit. Zdolání Kunyang Chhish mělo korunovat stopadesátileté dějiny polského horolezectví - dějiny velkého úsilí při zdolávání panenských vrcholů světa. Dvaatřicet let po zdolání Východního Nanda Devi mají Poláci opět před sebou velkou šanci na vítězství. Když se jí teď vzdají, nebudou mít podobnou příležitost už možná nikdy. Cítili jsme, že nejsme s to tuto šanci nevyužít. Vzdát se účasti na takové velké expedici, vzdát se příležitosti být jejím členem! Taková účast je velkým závazkem, který nutí člověka k nejvyššímu vypětí bez ohledu na osobní zájmy, k podřízení všech pocitů a jednání společnému cíli.

Každý člen expedice věděl, že Kunyang Chhish je velmi těžká a nebezpečná hora a proto musel počítat s důsledky. Již mnoha expedicím se stalo, že jejich členové se dostali do podobné situace, a přesto se nevzdali svého cíle. Janek našel na cestě k vrcholu smrt. A jenom zdoláním Kunyang Chhish dostane jeho smrt smysl.

Diskuse se protahuje. Padají ostrá slova. Někteří byli proti dalšímu pokračování, jiní byli nerozhodní. Nakonec jsem jednomu po druhém položil otázku: Máme v cestě pokračovat? Každý se musel jasně a jednoznačně rozhodnout. V napjatém tichu přichází odpověď za odpovědí:

"Ano."

"Ano."

"Ne."

"Zdržuji se hlasování."

"Ano."

"...."

Většina je pro pokračování. Je tedy rozhodnuto. Aby byly vyloučeny všechny případné pochybnosti, ptal jsem se každého, kdo byl proti pokračování expedice, zda se připojí k většině. Všichni odpověděli kladně. Pozdě v noci jsem opět ležel ve svém stanu s hlavou plnou protikladných myšlenek - jít a nebo se vrátit. Expedice je zachráněna, obléhání hory pokračuje. Co se ale stane, když Kunyang Chhish nezdoláme? Co bude, když se opět přihodí nějaké neštěstí? Odpovědnost za rozhodnutí mě tíží stále víc a víc. Víím, že až do konce výpravy už nebudu mít klid. Usnul jsem až pozdě k ránu.

Příští den je plný smutku. Bogdan a Jacek kreslí na žulový blok nedaleko našich stanů ohořelým kouskem dřeva prostý nápis. Střídavě vytesáváme kladivem do kamene

JAN FRANCZUK - POLAND - 1944 - 1971 - KUNYANG CHHISH

Po neštěstí výprava pokračovala v cestě a vybudovala tábor IV ve výši 7200 metrů. Pro špatné počasí se však museli stáhnout do základního tábora a vypadalo to, že už nebudou mít možnost znovu zaútočit. Až 22. srpna vysvitlo opět slunce a počasí bylo ideální pro poslední nápor. Ze základního tábora vyrazila vrcholová skupina ve složení Andrzej Zawada, Janek Stryczyński a Andrzej Heinrich. O den později se za ní vypravily ještě dvě podpůrné skupiny, které obsadily tábory II a III, aby zajišťovaly útočné skupině návrat nebo ústup, nebo převzaly její iniciativu. Vrcholová skupina co nejrychleji vystoupila do tábora IV a odtud zahájila útok na vrchol. Těsně pod vrcholem však přišly těžké úseky a byli nuceni bivakovat - bez bivačových výstroje. Ale byla to poslední šance, jak dosáhnout vrcholu. Výstup za tmy nepřicházel v úvahu, protože chtěli filmovat a fotografovat. Vrcholu dosáhli druhý den ráno. Byl to nový polský rekord.

Z knihy Nyka, Paczkowski, Zawada : Gipfelsturm im Karakorum vybrala a přeložila Ing L. Čáliková

JAK VZNIKLI HOROLEZCI

(pohádka nejen do bivaku)

Nejstaršími dětmi praotce byly okřídlené hory. Poletovaly, kým se jim zachtělo, a usedaly na zem, kde se jim zachtělo. Země byla tehdy ještě málo pevná a velmi se kymácela, když hory přilétaly a odlétaly.

I ustříhl velký Indra horám křídla a proto zůstaly dodnes sedět nehybně na zemi. Křídla se jim proměnila v oblaka a proto se dodnes mraky stěhují k vrcholům hor, neboť vědí, že tam patří.

Malý táborový ohýnek mi vyprávěl jednou za tmavé noci pokračování tohoto příběhu.

Když velký Indra ustříhl horám křídla, staly se dvě pozoruhodné věci. Jedna z hor, celá z černého nefritu, zpozorovala včas nebezpečí a utekla. Odplížila se tiše z Indrova dosahu a protože byla celá černá, Indra jí nezpozoroval. Skryla se do moře, kde se jí ujal vládce hlubin Skulin a proměnil jí v čer-

ného draka, který se později stal vládcem všech hor - Velkým pánem Severních stěn. Ale o tom až někdy příště.

Stalo se však ještě něco jiného, neboť několik peříček z ustřížených křidel hor padalo k zemi a nikdo si jich nevšímal. Až jednou, jednoho dne se kolem ubíral Velký pán Severních stěn a zapomenutá peříčka ožila pod jeho ohnivým dechem.

A stalo se to nejpozoruhodnější. Stali se z nich lidé. Rozešli se do všech koutů světa. Byli to zvláštní lidé. Hluboko v jejich srdci zůstal ukryt sen o vysokých horách. Hluboko v jejich srdcích zůstalo vědomí, že patří k vrcholům hor.

Věky mýjely, lidé umírali, rodili se noví a v potomcích prvních lidí vzešlých z horských křidel zůstala touha po horských srázích a vysokých toulavých mračnech.

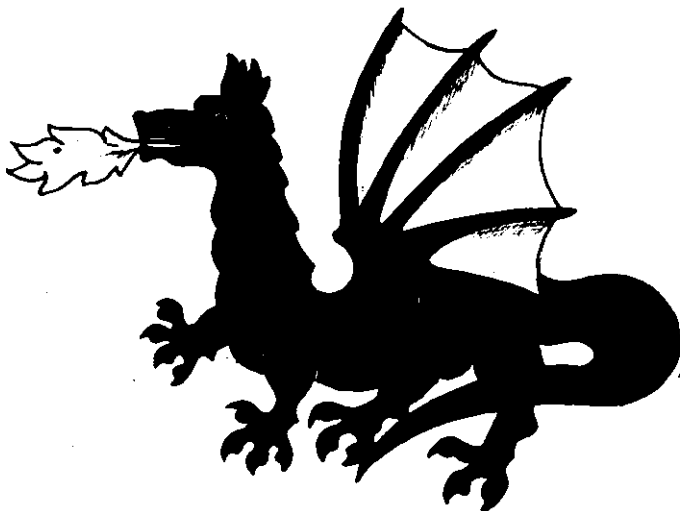
Šedý prach denního života pokrývá jejich srdce. Uvnitř však stále ještě žije kousek toho původního peříčka, které patřilo k horám. Dodnes je žene neznámá touha k vrcholům hor.

Mnozí dlouho nevěděli, že jednou přijde den, kdy vrstva šedého prachu na jejich srdcích se protrhne a oni si vzpomenu, že patří k horám.

Stoupají po srázných skalních žebrech nad černými propastmi a Velký pán Severních stěn, který oživil jejich rodiče, drží nad nimi ochrannou ruku a nedopustí, aby se jim něco zlého přihodilo.

Když pak vidí, že se jejich život naplnil - a to se může stát v kterémkoliv věku, tu je nechá zemřít v horách....

A tak se stává, že se některý z nich z hor nevrátí a zůstane navěky tam, kam jej táhlo peříčko v jeho srdci.

ING. ZDENĚK KROPÁČEK

JIRÍ ŠLÉGL IN MEMORIAM

Každý kdo poznal krásu spojení svých dlaní s povrchem skály, jednou drsným a drásajícím kůží, podruhé zrádné hladkým pod glazurou ledu či vody, každý kdo poznal krásu bivaku, jednou pod suchým převisem a podruhé připevněnou ke skobám na úzké římsce, každý kdo propadl kouzlu hor a strmých stěn, slovem každý opravdový horolezec pochopí osud Jirky Šlégl.

K lezení se dostal poměrně pozdě - ve svých téměř 22 letech přichází v roce 1973 s přáteli na Zabílkův horolezecký sraz v Dolním Žlebu a prožívá nováčkovský křest na jedné z nejkrásnějších cest Labského údolí lezením staré cesty na Vojtěcha. Romantické prostředí pískovcových skalních měst mu nebylo nové, dlouho předtím trávil v přírodě se svými přáteli a s kytarou téměř všechn svůj volný čas. Pocit splnutí se skálou, dotek lana, zápis do vrcholové knížky - a Jirka věděl, že našel to, co hledal. Vstoupil do horolezeckého oddílu a začal intenzivně lézt.

K dosažení dobrých výkonů v horolezectví nestačí pouze chtít. Je k tomu zapotřebí nadání, tělesná dispozice a intenzivní lezecký trénink. To vše Jirka měl. Také věděl, že pískovcové lezení není hlavní náplní horolezectví a využívá všech příležitostí, aby poznal odlišné prostředí Vysokých Tater. V roce 1974 strávil první týden v zimních Tatrách, pak kurs horolezecké školy JAMES a v září 1974 postupuje do Hokejku.

Každou sobotu a neděli jsme mohli potkat černovlasého stříhlého vysokého chlapce ve skalách - při špatném počasí a v zimě na znečistěných stěnách Bořeně Vrabince či Klíče, v pískovcové sezóně na nejtěžších cestách Labského údolí, Fise, Ostrova či Labského Švýcarska. Nepodceňuje velehoru, trávil v ní dovolenou i řadu víkendů. Lezeckou aktivitu Jirky Šlégl nám dokládá, že v období leden až září 1976 byl 14x na Bořeni, 5x ve Vysokých Tatrách, 14 dní v Dolomitech a na pískovci vylezl téměř 200 cest, z toho vyváděl 10 prvovýstupů. Z jeho poznámek: "13.6.76 Velký Kežmarský stít J stěna - Špitálského plotny VI A⁺ já x Bečvář. lezeno současně až na travnatou polici pod vlastními plotnami. Ve třetí délce (V⁺) začalo pršet a na chatu jsme dosli úplně promočení." V Dolomitech vylezl během pěti dnů, které strávila skupina 6s. horolezců v oblasti Brenta 4 výstupy obtížnosti IV, V a VI (Crozzon, Francouzský zářez VI⁺ A3) a během čtyř dnů v oblasti Civetta vykonal 4 výstupy obtížnosti V a VI (J stěna Torre Venezia VI⁺).

V domácím prostředí Labských pískovců zopakoval řadu nejtěžších cest, mnohé ještě neměly druhý výstup. Protože měl výborný cit pro otevření nových cest, provedl i řadu prvovýstupů. K nejtěžším cestám v Českém Švýcarsku patří i Šléglovy Zlatnické váhy (Obr. VII b), Železný motýl (Jánošík, VII c), Chyťte se nebe (Žlebská jehla, VII c), Hrana bouří (Březnová věž, VII b), Cesta starých mládenců a Svatební závoj (Dubový kámen, obě VII b), Slunovrat (Klárka, VII b) a další.

Letos v zimě se setkává ve stěnách Bořeně s Pechoušem a od tohoto okamžiku se intenzivně připravuje na výstup v Eigeru. Každý z nás chápe, co vedlo Jirku do severní stěny této hory. Od kamarádů, kteří se vrátili víme, že střídal a vyváděl nejtěžší úseky výstupu, vždy mistrovsky a rozvážně. Nikdo se nedoví co bylo příčinou neštěstí. Spolulezci došli po fixních lanech k poslední skobě - viděli dva batohy a přetřžené lano ...

Naš kamarád Jirí Šlégl se narodil 21.9.1951. Byl členem horolezeckého oddílu TJ Lokomotiva Děčín. Tragicky zahynul 29.4.1978 v severní stěně Eigeru. Byl ženatý, otec patnáctiměsíční Evičky.

Zůstává trvale zapsán v našich srdcích i vrcholcích. Buď čest jeho památce!

VLADIMÍR SLOUKA

FRANTA CHLUMSKÝ

29. září 1936 - 31. července 1978

31. červenec 1978 se stal Frantovi osudným. Po dosažení vrcholu Leninova štítu, třetího nejvyššího vrcholu Sovětského svazu - 7134 m, se na zpáteční cestě do tábora IV smekli na ledovém svahu a projel tisícimetrovou stěnou až nad tábor II. Nepochopitelné, ale přesto pravdivé.

Franta ve dvacátém roce své horolezecké činnosti, po dosažení snad nejvyšší mety, zahvnil.

Vzpomínám na paše první společné výše v říšě. Vrátili jsme se z vojny na podzim 1957 a Franta, ač nikdy předtím nelezl, začal hned s jarem **příštího** roku zlázat jednu věž za druhou. Jeho první kroky sledoval starší kamarád Rošťa Klimeček, s Vlastou Matěchou se úžasné zdokonalili v technice lezení, vnikajícím vzorem v jištění mu byl vřdivky Jarďa Mlezák.

Léta ubíhala, přišly nejtěžší výstupy ve Vysokých Tatrách, několik zájezdů na Kavkaz, západní stěna Dru v Alpách hned vedle Bonattiho cesty na Kapucína, Marmolada v Dolomitech. Mezi výstupy a zájezdy je ale neúnavná práce v oddílu a v jednotě, kde po letech zastával ty nejrůznější funkce. Ze vším, co se v oddíle dělo, byl někde alespoň částečně Franta. Jeho humor a věcně dobrá nálada, ale i cílevědomost a přile, nás provázely na každém kroku.

Po dva roky věnoval veškerou energii zajištění zájezdu na Pamír. Brigády, vybavení, peníze, trasa výstupu - o všem věděl, všechno bylo pro něj důležité. Snad nejdůležitější ale byli kamarádi, družné posezení, popovídání, zavzpomínání...

Není a nebude. Nelze než se smířit se skutečností. Franta se mezi nás nevrátí, ale bude žít nadále ve vzpomínkách jako dobrý člověk, výborný kamarád a horolezec.

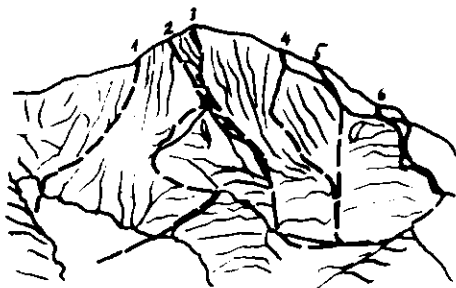
MÖNCH - SZ stěna

V prosinci přibyla této stěně další nová cesta. Dick Renshaw a Dave Wilkinson vylezli zřetelnou centrální trasou, na které už předtím ztroskotala řada pokusů. Svůj výstup podnikli mezi 23. a 26. prosincem 76. Nastoupili do stěny hřebe-

ne Nollen (Nollen Ridge), dosáhli firmu pod stěnou a zaútočili na ni přímo strmým kuloárem, který přetíná dva vyčnívající pásy skal, střežící úpatí hory. Ukázalo se, že tento úsek byl klíčový (stále lezení skotského stupně 5) až ke střední sněhové rampě. Pak již byla cesta snadnější a závěrečné délky vedly smíšeným terénem přímo k vrcholu.

Text k obrázku:

1. cesta HARTON - WEIßHARDT (1974)
2. cesta LAUPER - LIHIGER (1981)
3. cesta RENSCHAW - WILKINSON (1976)
4. cesta Rudolf HUTTON - RUDI - INARBNIT (1984)
5. cesta HARTON - EIGSTRUP (1976)
6. cesta NOLLEN (1963)

Drobné zprávy... Informace...

MÁME DOBRÉ PŘILBY

V článku "Lezecká výbroj v arce moderní techniky" hodnotí horolezecké přilby Pit Schubert, přední německý odborník v otázkách bezpečnosti horolezeckých pomůcek. Při skouškách velmi dobře obstála česká horolezecká přilba CASIDA ALPINA (výrobce TVAR Pardubice). Z 20 hodnocených přileb se umístila na 4. místě a patří tak k 5 typům, které dosáhly při skouškách větších naměřených hodnot, než je uvažována spodní hranice pro normu UIAA, která pro přilby dosud neexistuje.

Podle DAV-Mitteilungen 2/78

Ing. Josef Jurák

PUMPRISSE / VII /

- PRVNÍ SÓLOVÝ VÝSTUP

Pumprisse na Fleischbanku ve Wilder Kaiseru, ohodnocené špičkovými německými lezci Helmutem Kienem a Reinhardem Karlem stupněm VII Welzenbachovy stupnice, dostaly na podzim 77 první sólové přešení. Sedmáctiletý Heinz Grill se Soyenu potřeboval na tuto nejtěžší cestu ve Wilder Kaiseru něco přes dvě hodiny. Grill se jistil s výjimkou nástupového traversu jen v jednom místě pomocí dřevěného vklíněnce. Vklíněncem a plochou smyčkou tam nechal. Heinz Grill už prostoupil sám těžké stěny v Kaiseru. Jsou to například Z stěna Predigtstuhlu (Fiechtel), Z stěna Totenkirchlu (Dülfer), V stěna Fleischbanku (Schubert) a za 12 minut přímá JV hrana Christaturmu.

Podle ALPINISMUS 3/78

Ing. Josef Jurák

POLSKÉ HIMALÁJSKÉ EXPEDICE 1978

Polští horolezci dostali pro rok 1978 dvě povolení pro himalájské expedice: Klub Wysokogórski Warszawa na Makalu (8481 m) a Polski Klub Górski na dosud panenský jižní vrchol Kangchendsžungy (asi 8490 m). Expedice na Makalu pod vedením Janusse Kurcsaba (Shispare 1974, K 2 1976) má být věnována 50. výročí vzniku varšavské horolezecké organizace. Předpokládáným vedoucím expedice na Kangchendsžungu je Piotr Klotek, který již v této oblasti působil (v roce 1974 vedl úspěšnou expedici na Kangbachen). Dalšími polskými kluby byla žádána další povolení pro expedice do Himaláje a Karakorumu.

Podle ALPINISMUS 5/78

Ing. Josef Jurák

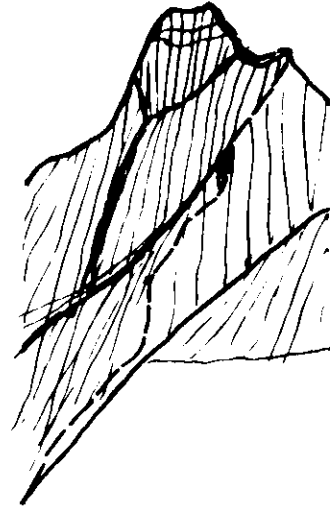
OBLAST TYSFJORDU

V červnu 1976 se vydala skupina pěti Britů (Chris Dale, John Whittle, Pete Gray, John Coppock a Bisont Mosterus) na dvanáctimetrovém Skuneru z Bangoru, aby vystoupili na Mt. Tind. Whittle a Dale vystoupili nahoru novou cestou 300 výběžkem a dosáhli ramena západního hřebene, po kterém došli až na vrchol. K rameni potřebovali 33 dělek a dalších 10 při

stoupání k vrcholu, celkem 2000 m nádherného volného lezení, kdy skob použili jen na upevnění lana.

Dale píše, že nejméně 12 dělek je velšské XS (XS odpovídá asi pískovcovému stupni obtížnosti VII d). Tato dvojice se pak připojila ke dvěma švédským horolezcům a společně zdolali přímo Jižní špičku (8481 m, at. ...).

STETIND

PERŠANÉ A ČIŇANÉ

SPOLU NA EVEREST

Po úspěšné iránsko-japonské expedici na Manaslu v roce 1976 (na vrchol vystoupili normální cestou dne 12. 10. 1976 Asadi z Iránu, Kage-Jama z Japonska a Šerpa Pasang) doznalo horolezeckví v Iránu velkého rozmachu a veřejného uznání. Začalo se mluvit o výstupu na Everest. Protože však Iránci nemají trpělivost vyčkávat podle dlouhého seznamu zájemců (Nepál povoluje ročně jen dvě výpravy), navázali kontakty s Čínou. Na tibetské straně Everestu se nemusí stát fronta. Přes počáteční usavřenost Čiňanů došlo v prosinci 1977 k prvnímu společnému jednání v Teheránu mezi generálem Khakbisem a prezidentem čínského horolezeckého svazu Han Fu Tungem. Byla podepsána oficiální smlouva a expedice má vyrazit v roce 1979.

Podle ALPINISMUS 5/78

Ing. Josef Jurák

Anglo - švýcarská expedice do Zagrosu 1976

podle Climber and Rambler, october 1977 přeložil
Pavel Stříbrný.

Resumé z článku T. Howarda

Cílem expedice bylo pátrat po velkých stěnách v horách Zagros. Iránská horolezecká federace nedisponuje dostatkem informací, moderními mapami ani popisem cest. Adresa federace je: 173 Sephabod Zahedi Ave, Teheran.

První oblast poskytující možnosti lezení, kterou jsme navštívili, je západně od Yezdu. Výška většiny stěn se pohybuje okolo 180 metrů. Výjimku tvoří Shir Kuh s 330 metry a třemi cestami. V oblasti severně od Darabu v jižním Zagrosu je také menší počet stěn o 180 metrech, zrovna tak jako v oblasti mezi Shirazem a Isfahanem.

Otázka existence stěn o výši 2500 metrů v Karun Gore nebyla zodpovězena. Z jediné moderní mapy, kterou jsme viděli, je možno usuzovat na existenci stěn o výši kolem 1500 metrů, které se nalézají po obou stranách kaňonu v místě, kde je protknut hřebenovým systémem asi 25 mil od Do Pulan. I postranní vstupy do těchto míst se zdají být vroubeny kolmými kaňonovými stěnami. Název tohoto místa je Abi-Wanak a je lépe dostupné přímo z JV spíše než z Do Pulan. Silnice jsou ohavné. Jednodušší a zajímavější přístup by možná poskytl sjezd řeky na kanoi nebo gumovém člunu. Nejlepší podmínky pro tento účel panují pravděpodobně v říjnu. Vojskové posádky v těchto oblastech mají ovšem svůj vlastní názor na podobné záležitosti a oficiální doporučení v úředním jazyce mohou být zcela k ničemu.

Navzdory referencím Falcona a Sawyera ani moderní mapy, ani piloti helikoptér, se kterými jsme mluvili, nepotvrdili existenci 1000 metrových stěn v masivu Zandeh Kuh. Nicméně je možné, že tam skutečně jsou. Pro přístup je však potřebný dobrý čtyřkolový vehíkl a nejlepší cesta je od nové přehrady blízko Isfahanu směrem na severovýchod.

Zároveň se zdá, že nejvyšší vrchol Zagrosu není Zandeh Kuh (původně stanovený na 4548 m a na novější mapě 4145 m), nýbrž vrchol asi o 80 mil na jih, který dosahuje výšky 4572 metrů. Tento vrchol se zdá mít kolmou 1500 metrů vysokou stěnu. K upřesnění těchto údajů by bylo nutno získat informace, které zatím nejsou veřejnosti dostupné.

Jediná velká stěna, kterou jsme našli, byla blízko Kerman Shan v masivu Kuh-e-Paran, ve kterém se nalézají i větší množství menších stěn. Doporučili bychom ostatním navštívit tuto oblast na jaře (duben, květen), kdy jsou teploty příznivější k lezení a kdy

sníh ležící na vrcholech může zmírnit problémy s vodou.

Závěr: lépe je se koncentrovat na menší oblast, než jsme učinili my.

Reference:

Colonel Sawyer: The Bakhtiari Mountains and Upper Elan, Alpin Journal 1894

Falcon: The Bakhtiari M. of SW Persia, Alpin Journal 1934

H. W. Tilman: Bisotun, Alpin Journal 1943

Pozn.: Falcon prováděl v této oblasti v r. 1932 geologický průzkum a o řece Karun Gorge říká, že je mocnější než Grand Canyon. Referuje o stěnách vysokých 2 - 2500 metrů.

VŠEM HOROLEZECKÝM KUTILŮM !

Výstava horolezeckého materiálu

O co vlastně jde?

Všichni dobře víme, jak to u nás vypadá s horolezeckým materiálem. Buď se nevyrobí nic nebo málo a to bývá často nevyhovující potřebám moderního horolezectví. Proto jsme se v našem oddíle rozhodli, že zkusíme v tomto směru něco udělat. Chceme uspořádat výstavu horolezeckého materiálu, který si různí kutilové doma sami vyrábí, a pozvat na ni zástupce materiálové komise HS ÚV ČSTV, podniků a výrobních družstev. Předpokládáme, že by bylo možné některé exponáty prosadit ve výrobě. Minimálně by se horolezci vzájemně dověděli, co kdo vyrábí, jak a z čeho.

Co se bude vystavovat?

Vše, co nám pošlete a má nějaké upotřebení v horolezeckém sportu (skoby, kladiva, cepíny, vklíněnce, bundy, spacáky, kletry, stany, úvazky, různé "fintičky" a pod.)

Kde a kdy bude výstava probíhat?

Předpokládáme, že výstavu nejdříve instalujeme v Liberci koncem zimy či začátkem jara 1979 a potom podle možností v dalších větších městech ČSSR.

Kde získáte podrobné informace?

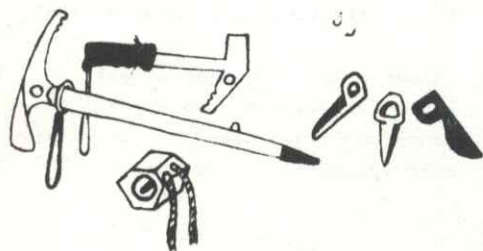
Všechny dotazy a návrhy či připomínky pište na adresu: Vašek Šatava, Gorkého 5, 460 01 Liberec 1.

Připomínka:

Všechny exponáty budou pojištěny proti ztrátě a poškození a vráceny podle přání majitele.

Pochlubte se, co jste přes zimu vymysleli a vyrobili!!!

Horolezecký oddíl TJ Ještěd Liberec

HOROLEZECKÁ LIDOVÁ (na melodii Náhrobní kámen)

Když půjdeš po cestě, kde mnozí spadnou,
kde jsou jen plotny bez chytů,
tak dojdeš na místo, kde tvý rysy ztvrdnou,
když spatříš prázdnou díru po nýtu.
Jen stará rozbitá, rezavá skoba
řekne ti, kdo nemohl už dál.
Potom si vzpomeneš, že pryč je ta doba,
kdy sis to vesele do výšek hnal.

Rec.
Nesluší se mladému a nadějnému horolezci, aby vyse-
dával celý den po hospodách. A proto jsi se ocitl
zde ve stěně, zatímco hlavy kamarádů ospale vykukují
ze spacáků a očima spočívají na lahodných barvách
lahváčů, chladících se tam za oknem.

Z převisu kape ti na hlavu voda
a řady lokrů lákají na volný pád.
A tak tě napadá, že byla by škoda,
kdybys tam dolů tak prostě spad.
Půllitry napěňte, však já se vrátím,
tam kde zní opilý smích,
dám si svezích patnáct piv, morál se vrátí
a pak zas polezem tak jako dřív.

Zapsala Soňa Bergrová

Žádáme snažně pp členy, aby sdělili nám každou změnu bytu; neboť jen tenkrát je možno, aby „Alpský Věstník“ docházel správně.

Věstník zasílá se členům českého odboru slov. alpského družstva zdarma. Předplatné na rok i zl. 50 kr., pro členy klubů turistických i zl. Věstník vydává Český odbor slov. alp. družstva řízením Dra. Bohuslava Franty v Praze II. Zderaz č. 1948.
Alpský Věstník vychází prvního dne každého měsíce, vyjmažíc červen, červenec, srpen, září.

Alpskou obuv

pracuje a spravuje

Antonín Kuňáček,

obuvník v Praze-III., Nerudova ulice číslo 3.

"LEZECKÉ OBLASTI ÚSTECKA" (Rájec, Tisá, Ostrov, Dubské skály, Bořen). Zájemci si mohou napsat na adresu VLADIMÍR SLOUKA, ul. bratří Čapků 497, 400 01 Ústí nad Labem (Pokud postačí zbytky).

PF 79

DRÁBSKÉ SVĚTNIČKY

foto J. Kračalik

